

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 90. vuosikerta • 14.8.2014

9 2014

Samma på finska

Eva Kela vaihtoi työkielensä
ruotsista suomeen. » 8

Vesille. Muotokuva Tapio Nirkosta julkaistiin meri- ja purjehduskulttuurilehden Beaufortin numerossa 3/2014.

Kuin veden äärellä

En purjehdi. Edes moottoriveneet eivät juuri kiinnosta. Silti yksinkertaisella kantavalla elementillä toteutettu studiokuva pakottaa pyrkimään veden päälle, keskelle, sumuun, polviin asti.

Valokuva, jota vaivautuu katsomaan pidempään, herättää jotain. Olkoon se sitten uteliaisuutta, kateutta, myötätuntoa, halua – tai mitä milloinkin. Ehkä se on kuvan sisältö, joka kiehtoo. Tai ajatus siitä, mitä on kuvan takana.

Tiedostamattani pohdin näkemystä, jonka perusteella kuva on otettu, ja sitä motivaatiota, joka on kuvaajan kuvaan vienyt: hyviä mahdollisuuksia, hyvin käytettyjä huonoja mahdollisuuksia, taitoa, tuuria, valintoja.

Tai sitten vain uppoudun aiheeseen.

Pysähdyin **Niklas Sandströmin Tapio Nirkosta** ottaman potretin kohdalle. Tällä kertaa voisin ihan mielelläni ottaa naamalleni pienen myrskyn ja hupun kahinaa. Ja lukea tuon jutunkin.

Juho Huttunen
juho@duotone.fi

KIRJOITTAJA ON KUVATOIMISTO DUOTONEN VALOKUVAAJA JA PERUSTAJAJÄSEN.

numeraali

0,2 milj.

Jalkapallotoimittaja **Mikko Knuuttila** kirjoitti Brasilian MM-kisoista yhteensä 244 700 merkkiä juttuja. Luku sisältää hänen *Urheilusanomiin*, *Ilta-Sanomiin* ja verkkoon kirjoittamansa jutut 9.6.–1.7.

Tässä *Journalistissa* on yhteensä noin 94 000 merkkiä. 28-sivuisen lehden merkkimäärä on hieman suurempi.

LÄHDE: MIKKO KNUUTTILA, JOURNALISTI

poimuri

Naistenlehdet yleensä antavat sellaisen kuvan, mikä sopii naistenlehtiin. — Mutta on niissä paljon hyvääkin. Itse tykkään lukea naistenlehtiä. Just luin yhdestä kollegasta todella kivan jutun. Tuli todella hyvä mieli siitä. Ehkä se on niiden tarkoitus.

Näyttelijä **Pihla Viitala** HS Nytissä 31/2014

Harmi vain, että Imagen juttu [miestoimittajien suhteesta pornoon] kalusi pornoa vain pinnasta. Ties kuinka moni lukija jäi kaipaamaan osallistavaa gallupkyselyä (kuinka usein tumputat), kesäkisaa (kekseliäin onanoija pal-kitaan) ja runkkuportaalia, jossa olisi voinut seurata toimittajien reaaliaikaisia iltapuheita ja äänestää suosikkiaan on line.

Toimittaja ja kirjailija **Maria Syvä** Keski-suomalaisessa 27. heinäkuuta

Hyvästä jutusta näkyy se, että sen takana on paljon ajattelua ja valintoja. Jos emme tiedä, mitä haluamme sanoa ja mihin lukijan kysymykseen jutumme vastaisi, on parempi jättää koko juttu tekemättä. Hyvin tehdyn lehden happotesti on se, ettei lukija voi heittää lehteä pois.

Yrittäjä ja ulkoasujournalisti **Markus Frey** Kubo-blogissa 4. elokuuta

mitenkäs nyt?

Iltalehti julkaisee ulkomaisten verkolehtien juttuja lähes suorina käännöksinä omien toimittajiensa nimissä. Lähteeseen viitataan pienellä merkinnällä. Juttuvaihdosta ei ole sopimusta. Verkon esimies Timo Melari, saako Iltalehden juttuja käyttää samoin?

Uutisiamme saa siteerata vakiintuneen käytännön mukaan. Kilpailuasetelmalla on merkitystä: ulkomaisten medioiden suhteen ”valvontamme” ei ole yhtä tiivistä. Oleellisinta on, että lähteeseen linkataan. Suhtautuminen ainutlaatuihin uutissisältöön ja yleisempään ajanvietesisältöön eroavat. Ei ole ongelmallista, että jutuissa on oman toimittajan nimi. Yleisölle pitää tarjota suora yhteys tekijään.

Mielensäpahoittajat

Markku Lappalainen
markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Mielensäpahoittaminen on ikävä ajan ilmiö. Sosiaali-seen mediaan heitetty sarkasmi, ironia tai puolihuolimaton huuli saattaa synnyttää aihettaan suuremman kohun. Hetkessä syntyy sanailua, jonka kohinassa harva tulee palanneeksi alkuperäislähteen ääreen. Ei jakseta miettiä, mistä oikeasti on kyse.

Österbottens Tidningin toimittaja **Lotta Lappinen** joutui myrskyn silmään heinäkuun lopulla. Pietarsaassa järjestetyn Jeppis Pride -tapahtuma aikaan hän viljeli ironiaa omalla Facebook-sivullaan. Hän ironisoi uskonnon varjolla tapahtuvaa seksuaalivähemmistöjen syrjintää: ”Josko vaihteeksi vainottaisiin kristittyjä ja ripustettaisiin pyykkinarulle sateenkaaren värisiä pyyhkeitä.”

Joukko tekstistä loukkaantuneita tulkitsi lukemansa viestin sananmukaisesti: toimittaja aikoo ryhtyä vainoamaan kristittyjä! Sateenkaaripyhkeetkään eivät heille antaneet viitettä kirjoittajan käyttämästä tyylistä. Omat taistelutoimensa nämä mielensäpahoittajat kohdistivat toimittajan työnantajaan. He ryhtyivät irtisanoamaan *ÖT:n* tilauksia.

Episodi panee pohtimaan toimittajan yksityiselämän ja työroolin eroja. Ikään kuin toimittaja ei voisi ilmaista itseään omalla sosiaalisen median foorumillaan vapaamin kuin työtehtäviin suoraan liittyvissä yhteyksissä. Ikään kuin hänellä olisi muita rajallisempi sananvapaus. Syntyy mielikuva, että kaikkeen kirjoitettuun pitää liittää lukuohje ja valmiiksi myös anteeksipyyntö niille, jotka mahdollisesti pahoittavat mieltä.

Toki jokainen vastaa sanomisistaan, oli foorumi mikä tahansa. Jos tyyllilajeja ja sananvalintoja pitää tulkintaan liittyvän väärinymmärrysriskin vuoksi rajoittaa, mielpidekirjoittelu ja julkinen pohdinta muuttuvat tylsäksi tai tyrehtyvät kokonaan. Ja kyllä lukijaltakin on kohtuulista edellyttää lukutaitoa – ehkä myös ripaus erilaisuuden sietoa. Emme kaikki ole yhdestä puusta veistettyjä, herra paratkoon.

Uskonnostakin ja uskonkappaleiden tulkinnasta on voitava puhua omalla äänellä. Mielensäkin saa pahoittaa, sekin on kansalaisoikeus, mutta asiat on hyvä silloinkin nähdä mittasuhteissaan.

”Selatessani kevään TV-maailma-lehtiä törmäsin samaan ilmiöön kuin [Neil] Hardwick: nimi alla on minun, mutta itse teksti oli vain etäisesti tuttu.”

Freelancetoimittaja
Kalle Kinnunen

mediakritiikki

JOURNALISTI ARVIOI JOURNALISTISIA TUOTTEITA.

Pirkanmaan asialla

Aamulehti

Mikä? Vuonna 1881 perustettu, maan toiseksi suurin 7-päiväinen sanomalehti. Tampereella ilmestyvä Aamulehti siirtyi tabloid-kokoon huhtikuussa.

Päätoimittaja: Jouko Jokinen

Kokonaislevikki: 114 231 (LT 2013)

Kun *Aamulehti* muuttui huhtikuussa tabloidiksi, koon ja ulkoasun ohella luvattiin muuttaa sisältöjä: lehti tarjoaisi vähemmän ”keskinkertaista ja keskimittaista”. Reilun neljän kuukauden jälkeen lupaukset on pääosin lunastettu.

Arjen lehti tarjoaa kotimaan, ulkomaan ja paikallisuutisia hyvässä suhteessa. Kuvat ovat näyttäviä, ja aika ajoin juttuja höystetään hyvällä grafiikalla. Mikään kuva-iloittelun näyteikkuna uusi, osin ahtaan oloinen *Aamulehti* ei ole. Harmi, sillä ulkoasupalkitulla brodarilla oli kunnianhimoisen maine. Sitä paikkailevat näyttävät koko aukeaman kuvat.

Sunnuntainumeroaan lehti mainostaa ainutlaatuisena. Lupaus keskimittaisen katoamisesta näkyy selvimmin siinä: pitkät lukujutut löytyvät uutismateriaalin joukosta. Erot arkeen löytyvät lehden rakenteesta ja ulkoasun yksityiskohdista.

Kevyen perjantailiitteen *Valon* tie päättyi uudistukseen. Sääli, sillä päälehdessä sen perintö jää ohueksi. Korvaaja, puolikastabloid *Menomini* tarjoaa lähinnä puffijuttuja ja haiskahtaa mainostajien kosiskelulta. Kesän lehdissä siihen oli silti tapetoitu lähinnä omia ilmoituksia.

Aamulehteä suomitaan toistuvasti patamustan oikeistolaisesta asenteesta. Syytöksissä on enemmän vanhaa mainetta kuin perää. Jos jonkin, *Aamulehti* on Pirkanmaan asialla. Esimerkiksi meppi- ja ministeripaikkoja jaettaessa kävi selväksi, että pirkanmaalaisuus on etu yli puoluekannan.

Erityiseen arvoon tamperelaisuus nousee *Moro*-liitteessä, joka erottelee perheutisissa paljasjalkaiset tamperelaiset ja ”muittem mukulat”. *Meirän kekkerit* -palsta paikkaa paikallislehtien rootelia. Suunta on maakunta-

Kaksi niskaa ja lisukkeet. Myös tabloid-Aamulehden kansi on varattu uutisille. Arkena lehti on kaksiosainen, ja sitä täydentävät *Moro*- ja *Menomini*-liitteet.

lehdelle parempi kuin kilpailu nettiotsikoilla iltapäivälehtiä vastaan.

Keskinkertaisuutta *Aamulehti* ei vielä ole räysin karistanut. Se on kelpo kulutusyhdyke, jonka varaan peruspirkanmaalainen mediankuluttaja voi huoletta jättäytyä. Tulevaisuudessa pakkaa täydentää vielä digitaalinen iltapainos. Ans kattoo ny, millä innolla lukijat siihen tarttuvat.

Marja Honkonen

Sanasta miestä

Kun savolainen avaa suunsa, vastuu jää kuulijalle. Näin väittävät.

Länsi-Savo-konsernin hallituksen puheenjohtaja **Jukka Tikka** sanoi 7. elokuuta Yle Etelä-Savon haastattelussa, että Sanomalta keväällä ostetut sanomalehdet *Etelä-Saimaa*, *Kouvolan Sanomat* ja *Kymen Sanomat* tiivistävät yhteistyötä Länsi-Savo-konsernin kanssa, mutta irtisanomisia ei ole luvassa.

”--- Mekin arvioimme tilanteita niin henkilöstön suhteen kuin muutenkin. Kuitenkaan tällä hetkellä mitään erityisiä suunnitelmia ei ole”, Tikka sanoi.

Harvinainen lausunto mediapomolta. Yleensä tässä vaiheessa lausuntojen sisältö on jotain tämän tapaista: ”Tehostamme toimintaamme, karsimme sisältöjä ja annamme kenkää aika monelle.”

Täytyy luottaa miehen sanaan. Ja toivoa, että suunnitelmat henkilöstön osalta myös pitävät, kun ne etenevät.

Manu Marttinen

KANNEN KUVA: KAI WIDELL

JOURNALISTI JOURNALISTEN

(09) 6122 330, faksi (09) 640 361, PL 50, 00531 Helsinki, etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi/förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi, www.journalisti.fi

vastaava päätoimittaja/ansvarig chefredaktör Markku Lappalainen 040 586 0613 toimittajien/ledningssekreterare Manu Marttinen 050 310 3036 toimittajat/reportrar Nina Erho 050 379 8155, Marja Honkonen 050 379 9108 ulkoasu/layout Heli Saarela 050 528 5001 tilaukset/beställningar YAP tilaajapalvelu 0303 9778, tilaajapalvelu@yap.fi paino/tryckeri I-print Oy, Seinäjoki ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt), 1458-4271 (verkko/nät) julkaisija/utgivare Suomen Journalistiliitto – Finlands Journalistförbund

ajassa

Freeyhdistys ajautui talousvaikeuksiin

Nina Erho, teksti
Patrick Lindström, kuva

Suomen freelance-journalistien jäsenmaksutuotot romahtivat alkuvuonna, ja yhdistyksen asiamies irtisanoutui kesällä. Journalistiliiton hallitus ryhtyy ratkomaan ongelmaa elokuun lopussa.

freelance-journalisteille tuli vuoden alusta voimaan uusi jäsenmaksujärjestelmä. Siinä Journalistiliiton jäsenmaksua maksetaan yksi prosentti tuloista, jotka ovat kertyneet journalistisesta tai siihen liittyvästä työstä. Freeyhdistys saa maksuista kaksikymmentä prosenttia.

”Jäsenmaksutuottomme ovat uuden maksujärjestelmän myötä paljon aiempaa pienemmät. Jäsenten tulot ovat pienentyneet, ja kun jäsenmaksu nyt pohjaa niihin, moni maksaa vähän”, sanoo Suomen freelance-journalistien puheenjohtaja **Hanna-Kaisa Hämäläinen**.

Jäsenten pitää itse eritellä tulot, joista jäsenmaksua maksetaan. Joka kuukauden maksulle on eri viitenumero. Viime vuonna freelancereilla oli tuloihin pohjautuva portaittainen maksujärjestelmä, joka ei myöskään ollut Hämäläisen mukaan toimiva. Sitä ennen käytössä oli kaikille samansuuruinen vakiomaksu.

Freeyhdistys tiedotti alkukesästä, että 150 jäsentä oli jättänyt alkuvuoden jäsenmaksunsa kokonaan maksamatta. Tämän lisäksi isolla joukolla oli rästissä osa maksuista.

Freeyhdistyksellä oli vuoden alussa

”Jos freelancereiden edunvalvonta jää hoitamatta, se kostautuu myös työsuhteisten edunvalvonnassa.”

freelance-toimittaja Leena Seretin

noin 1 200 jäsentä, ja se on neljänneksi suurin liiton 19 jäsenyhdistyksestä.

Freelance-toimittaja ja Journalistiliiton valtuuston jäsen **Leena Seretin** arvioi, että osa freelancereista ei halua eritellä liitolle tulojaan. Myös viitenumeroiden

näpyttely joka kuukaudelle erikseen on työlästä.

Journalistiliiton hallituksen jäsen ja jäsenmaksutyöryhmässä mukana ollut valokuvaaja **Tanja Mikkola** arvelee, että maksuhaluttomuuteen ovat vaikuttaneet järjestelmän muutokset, virheet niistä tiedottamisessa ja lopulta vaikeus hahmottaa, mistä maksua pitäisi maksaa.

Jäsenmaksu-uudistusta valmisteltiin vuosia. Tuloperustaisen mallin taustalla oli ajatus tasapuolisuuden toteutumisesta niin, että suurituloiset maksavat myös freepuolella eniten jäsenmaksua.

Ongelmaksi on Mikkolan mukaan osoittautunut se, että kaikki suurituloiset eivät koe saavansa liitolta isolle maksulle vastinetta, kun asiat heillä muutoinkin sujuvat.

Jäsenmaksukadon havaittuaan freeyh-

Jäsenen näkökulma. Jos freelancereiden palvelut näivettyvät ja he kääntävät selkänsä liitolle, se on tuhoisaa kaikille, sanoo Leena Seretin.

distyksen hallitus suunnitteli asiamiehen-
sä työajan vähentämistä elokuusta alkaen
2,5 päivään viikossa. Yhdistyksen asia-
mies **Anna Kähkönen** oli kuitenkin
hakenut uutta työpaikkaa ja aloitti siellä
kesällä.

Hämäläinen pahoittelee Kähkösen pit-
kän kokemuksen menetystä, mutta sanoo
tilanteen antavan ratkaisuille hieman lisää
valmistelu-aikaa. Hänen mukaansa yhdis-
tys suunnittelee uuden asiamiehen palk-
kaamista.

Journalistiliiton puheenjohtajan **Arto Niemisen** mukaan freeyhdistyksen tilan-
teeseen etsitään ratkaisuja Journalistiliit-
ton hallituksessa elokuun lopussa.

”Ensin pitää saada joku pyörittämään
yhdistyksen toimintaa. Sitten pitää miet-
tiä, miten yhdistyksen jäsenpohja varmis-
tetaan ja miten jäsenmaksusysteemiä voi-
daan yksinkertaistaa.”

Nieminen sanoo freeyhdistyksen tilan-
teen poikkeavan muiden yhdistysten
tilanteesta siinä, että nuorella yhdistyk-
sellä ei ole kertynyttä varallisuutta.

”Silti liiton pitää tilannetta ratkaistaes-
sa huomioida, että mitään yhdistystä ei
saa asettaa toisen edelle.”

Leena Seretin sanoo liiton tekevän
välttämätöntä yhteiskunnallista edunval-
vontatyötä itsensä työllistävien puolesta,
mutta tässä tilanteessa liiton budjettiin
pitäisi hänen mielestään ottaa myös yh-
distyksessä aiemmin hoidettu osa freelan-
cereiden edunvalvontaa. Koulutus ja neu-
vonta ovat tärkeimpiä.

”Liitonkin talous huononee alan työl-
lisyystilanteen vuoksi, mutta silloin pitää
entistä tiukemmin priorisoida edunvalvon-
taan. Jos freelancereiden edunvalvonta
jää hoitamatta, se kostahtuu myös työ-
suhteisten edunvalvonnassa.”

Korvaus tekijänoikeuksista. Forssan Lehden pääluottamusmiehen Outi Lindqvistin mukaan kukaan ei kuvitellut rikastuvansa tekijänoi-
keuskorvauksella.

Forssan Lehdessä sopu julkaisuoikeuksista

Forssan Lehti on päässyt sopi-
mukseen toimittajien tekijänoi-
keuksista. Hämeen Sanomat Oy
osti lehden viime vuoden lopulla.

Toimittajilla oli tekijänoikeus
omiin töihinsä, mikä on nykyään
harvinaista. He luovuttivat 600
euron kertakorvausta vastaan oi-
keuden julkaista juttujaan myös
Hämeen Sanomissa. Sopimuksen
piirissä on 16 työntekijää.

Vanhoiden työntekijöiden artik-
kelien ja kuvien myyminen ulko-
puolelle ei kuulu sopimukseen.
Uudet toimittajat luovuttavat
tekijänoikeutensa työsopimuk-
sen tehdessään.

Toimituksen pääluottamus-
mies, toimitussihteeri **Outi Lindqvist** sanoo, että neuvotte-
lut sujuivat hyvässä hengessä.

”Toimitus oli aika ymmärtäväi-
nen: tämä on nyt-aikaa. Kukaan
ei kuvitellutkaan rikastuvansa
korvauksella”, Lindqvist sanoo.

Hämeen Sanomien medialiike-

toiminnan johtajan **Pauli Uusi-
Kilposen** mukaan summalla ole
taloudellista merkitystä.

”Kun tiedetään, että on kireät
ajat, minusta toimituksessa ym-
märrettiin yhteistyötarpeet älyt-
tömän hyvin ja haettiin aidosti
sopua”, Uusi-Kilponen sanoo.

Journalistiliiton edunvalvonta-
johtajan **Petri Savolaisen** kiit-
telee sitä, että vaikka korvaus on
pienehkö, vastapainona käyttö-
tarkoitus on rajattu.

Kertakorvaussopimukseen liit-
tyy hänen mukaansa tasapuoli-
suusongelma, kun uudet työntekijät
eivät saa vastaavasta käytös-
tä samaa korvausta kuin vanhat.

”Yksi kertakorvauksen rin-
nalla ollut malli onkin tietyn
kuukausittaisen euromäärän tai
prosentin korvaus, joka on aina-
kin teknisesti helppo sisällyttää
myös uusiin sopimuksiin”, Savo-
lainen sanoo.

Ari Lahdenmäki

Lehtonen pois puheenjohtajakisasta

Journalistiliiton valtuuston pu-
heenjohtaja **Asko Lehtonen**
ilmoitti heinäkuussa vetäytyvän-
sä Journalistiliiton puheenjohta-
jaehdokkaudesta.

Lehtonen ilmoitti Turun
Sanomalehtimiesyhdistyksen
(TSY) tiedotteessa syyksi ehdo-
kasasetelman.

”Olen harkinnut asiaa muu-
tamien tukijoideni ja uskottujen
kanssa ja olen tullut siihen tulok-
seen, että vetäytymiseni helpot-
taa tilannetta tässä vaiheessa.”

Hän ei halua asiaa enempää
kommentoida. Lehtonen jättää
joulukuussa paikkansa myös val-
tuuston puheenjohtajana, eikä
ole käytettävissä seuraavaan hal-
litukseen.

TSY toivoi keväällä yhteistä
lehdistön ehdokasta, mutta Hel-
singin Sanomalehtimiesyhdistys
ja Suomen Aikakauslehdentoi-

mittajain Liitto asettivat omat
ehdokkaansa – *Iltalehden* toi-
mittajan **Juha Keskisen** (HSY)
ja *Suomen Kuvalehden* graafikon
Hanne Ahon (SAL).

Radio- ja televisiotoimittajain
liitto tukee vuodesta 2006 liittoa
johtanutta **Arto Niemistä** jat-
kokaudelle.

Aho ja Keskinen pahoittelevat
Lehtosen vetäytymistä.

”Harmi. Asko on fiksu ja ajat-
televa mies, olisi ollut hienoa,
jos hän olisi ollut mukana kisas-
sa. Askon päätöksestä huolimatta
toivon, että saadaan hyvä kes-
kustelu aikaiseksi”, Aho sanoo.

”Ratkaisu oli yllätys. Häntä
olisi kaivattu mukaan keskuste-
luihin liiton tulevaisuudesta.”

SJL:n puheenjohtaja tulevalle
nelivuotiskaudelle valitaan ensi
joulukuussa.

Manu Marttinen

Vastuullista on
jättää juttu
tekemättä, jos
omat kellot
alkavat
kilkattaa.

Soittakaa maalle!

» Maaseutu autioituu.” Asuntojen arvo maaseudulla romahtanut.” Tällaisia uutisia kaupungissa majaillevissa lehdissä kirjoitetaan. Väitteiden tueksi esitetään esimerkki kaukaiselta maaseudulta, mikä tukee kaupunkilaista yksipuolista kuvaa. Totuus on monimutkaisempi. Suomessa on paljon hyvin voivaa maaseutua, missä on ihmisen kokoisia kuntia ja menestyviä yrityksiä. Välillä tuntuu, että toimittajat ovat unohtaneet soittaa maalle. Harvoin esitellään seutuja, joilla kehitys on päin-

vastainen. Niitä ei etsitä, koska juttu monimutkaistuisi. Kätevä jako kaupunkiin ja maaseutuun, jako hyvään ja huonoon, romuttuisi. Samalla romuttuisi jännite ja tarina. Uutisointi pitää yllä käsitystä, että heikentyvä kehitys on vääjäämätöntä eikä sen kulkua kannata yrittää muuttaa.

Soittakaa maaseudulle, käykää siellä, puhukaa ihmisille!

Aimo Vainio

KIRJOITTAJA ON MAASEUDUN TULEVAISUUDEN TOIMITTAJA.

Terveen epäilyn puolella

Ulla Järvi toivoo keskustelua siitä, onko tiedejuttuun pakko löytää se toinen puoli.

Marja Honkonen, teksti
Vesa Laitinen, kuva

Tiedetoimittajain liiton tuleva pääsihteeri Ulla Järvi, miten kotimainen tiedejournalismi voi?

Suomessa on hyvin koulutetut, ammattitaitoiset ja vastuulliset toimittajat. Meillä näkee vähän esimerkiksi heppoista sairausjournalismia. Median säästöt pelottavat. Terveysjournalismi on vaarassa yksinkertaistua ja muuttua pelkiksi ”ro tapaa tehdä sitä ja tätä”-listoiksi.

Yhä useammin yhden ihmisen tarina nostetaan tieteellisen tiedon rinnalle. Televisiostudioon otetaan vuosikaudet rokotuksia tutkineen tieteentekijän vastapariksi rokotusten vastustaja. Saadaan hyvä jännite, mutta vastauksia ei löydy. Sitten perustellaan, että katsoja saa valita kumpaa uskoo. Millä eväillä? BBC on alkanut kurssittaa toimittajiaan siitä, ettei tieteessä laajasti hyväksyttyjä asioita kommentoimaan oteta eri mieltä olevia mielipidevaikuttajia pelkän vastakkainasettelun vuoksi. Tästä false balance -ilmiöstä pitää keskustella Suomessakin.

Perinteisen lääketieteen ulkopuolelta tulevat ajatukset kuitenkin kiinnostavat ihmisiä. Onko vastuullista tapaa kertoa vaihtoehtohoidoista?

Toimittaja joutuu aina yleistämään, sillä mikään hoito ei tehoa kaikkiin samoin. Vastuutonta on antaa kuva, että joku ihmehoito teipsi kaikille, mutta lääketeollisuuden salaliitto estää sen. Vastuullista on jättää juttu rekemättä, jos omat kellot alkavat klickata.

JSN antoi Suomen Kuvalehdelle langettavan Valkee-korvavalvoja mitätöineestä jutusta, koska yritys ei saanut vastinettaan lehteen. Perustelut suututtivat osan tiedetoimittajista. Olet JSN:n jäsen. Millä mielin seurasit keskustelua?

Vastineoikeus on median keskeisiä toimintatapoja. Sitä pitää kunnioittaa. Keskustelu osoittaa ainakin, että JSN:n on oltava tarkkana päätöksensä sanamuodoista. On ollut hienoa huomata, että JSN koetaan yhä tärkeäksi ja siltä odotetaan paljon.

Mistä tiedetoimittajat kirjoittavat liian vähän?

Suomessa puhutaan epäanalyttisesti terveystaloustieteestä ja etenkin siitä, kuinka kalliiksi sairastaminen tulee potilaalle. Sairaus näyttäytyy itse hankittuna. Paineet pysytellä terveenä kovenevat koko ajan.

Mikä on seuraava tiedejournalismin muoti-aihe?

Jutut hyvinvoinnista eivät ainakaan vähene. Oma napa ja avaruus ovat ääripäät, ja ne ovat aina kiinnostaneet meitä.

Millaisen ohjeen annat nopean nettitiedeuutisen tekijälle?

Ei kannata luvata liikaa, eikä kauheasti pelotella. Jos joku näyttää liian hyvältä, se ei ole totta. Tukeutuisin kotimaisen tutkimustietoon, jota on paljon saatavilla avoimesti verkossa. Pitää säilyttää aina terve epäily niin yksittäistä tarinaa kuin arvostettua professoriakin kohtaan.

Aloitat uudessa työssäsi marraskuussa.

Mihin tartut ensiksi?

Eläkkeelle siirtyvään pääsihteeriin Vesa Niinikankaaseen, joka lupaa siirtää hiljaista tietoa. Liiton tehtävä on koota ihmisiä yhteen liveinäkin. Meillä on jäsenenä sekä toimittajia, tiedottajia että tutkijoita että tiedon tuottajia. Tässä olemme ajan hermolla. Joku päivä jäseneksi voi tulla vaikkapa bloggaajiakin ja muita some-aktiiveja.

Ulla Järvi

Kuka? Toimittaja, tietokirjailija ja mediatutkija. Aloittaa marraskuussa Suomen tiedetoimittajain liiton pääsihteerinä ja Tiedetoimittaja-lehden päätoimittajana.

Tausta: Järvi on työskennellyt 14 vuotta Suomen Lääkärilehden toimittajana. Hän on Julkisen sanan neuvoston ja Virkamieseettisen neuvottelukunnan jäsen. Järvi on väitellyt tohtoriksi terveystaloustieteestä. Helmikuussa Järvi palkittiin vuoden tiedetoimittajana.

kolumni

Pasi Kivioja

pasi.kivioja@uta.fi

KIRJOITTAJA ON VIESTINTÄYRITTÄJÄ.

Saako ruokaa kuvata?

Ruokaselfiet eli ihmisten ottamat kuvat ruoasta ovat saaneet ravintoloitsijat takajaloilleen. Ranskalaisen keittiömestari **Alexandre Gauthler** poltti pärensä asiakkaisiin, jotka keskittyivät syömisen sijaan ruoan kuvaamiseen ja kuvien jakamiseen sosiaalisessa mediassa. Niinpä Michelin-kokki kielsi kuvaamisen ilmoittamalla siitä ravintolansa menussa.

Sisäinen sananvapaustaistelijani tietysti pöyristyi. Ravintolahan on julkinen paikka, jossa saa kuvata! Miksen saisi kuvata ruoka-annostani, josta itse maksan?

Suomessa kuvaamisoikeus julkisella paikalla perustuu perustuslain takaamaan sananvapauteen. Kuvaaminen on sallittua esimerkiksi juna-asemalla ja lentoaseman yleisölle avoimilla alueilla, kadulla, puistossa, kauppakeskusten yleisillä alueilla, kirjastoissa, sairaaloiden, terveyskeskusten ja virastojen auloissa.

Journalistiliiton mukaan kuvaaminen on sallittua myös yleisölle avoimissa yksityisissä liiketiloissa (kaupat, baarit, ravintolat), eikä omistaja voi sitä kieltää. Tässä journalistien tulkinta eroaa kauppakeskusten vartijoiden näkemyksestä. Kun gorillat ottavat hallintaotteen, siinä ei paljon lakikirjan siteeraus auta.

Liiton mukaan yksityisenkään liiketilan omistajalla ei ole oikeutta kieltää itse kuvaamista tai vaatia kuvia poistettavaksi. Omistajalla on kuitenkin mahdollisuus valikoida asiakkansa ja estää kuvaajaa pääsemästä tilaan. Jos kuvaaja on sisällä esimerkiksi kaupassa, omistaja voi vaatia kuvaajaa poistumaan.

Gauthlerin tapausta MTV3:lle kommentoinut viestintäoikeuden professori **Päivi Korpisaari** on Journalistiliittoa tiukemmalla linjalla. Korpisaaren mukaan ravintola voi määritellä annoksiin ja tiloihinsa kuvauskiellon. Ravintola on ravintoloitsijan hallitsema tila ja ravintoloitsija voi päättää, millä säännöillä sinne saa tulla. Asia- kas voi päättää, haluaako mennä ravintolaan niillä säännöillä. Korpisaaren mielestä kuvauskiellosta pitäisi ilmoittaa jo silloin, kun asiakas tulee ravintolaan.

Mutta jos näpelöin joka tapauksessa kännykkääni ruokapöydässä, ketä se kuvan ottaminen ilman salamaa oikeasti haittaa? Vastaus ei ehkä olekaan ravintoloitsija, vaan muut pöytäseuralaiset. Lain ja oikeuksien lisäksi on olemassa myös sellaisia hyveitä kuin pöytätavat ja muiden huomioiminen. Se taisi olla Gauthlerinkin perimmäinen toive.

Kuihtuvalla lammikolla

Toimittaja Eva Kela vaihtoi työkielensä suomeksi, koska median talousvaikeudet kaventavat ankkalammikon työmahdollisuuksia. Suomenruotsalaisten toimittajien olon tekee ahtaaksi myös kieliassenteiden kiristyminen.

Maarit Uber, teksti 🍷 Kai Widell, Heli Saarela ja Laura Oja, kuvat

Porvoossa kasvanut **Eva Kela** puhui nuorena vain ruotsia. Hän ihaili sujuvasti sekakieltä käyttäviä pääkaupunkiseudun suomenruotsalaisia, jotka pystyivät vaihtamaan kielen lennosta virheettömäksi suomeksi. Kela työskentelee MTV:n aamuohjelmassa *Huomenta Suomessa* suomeksi. Katsoja ei välttämättä huomaa hänen puheessaan mitään outoa.

Sisällä saattaa kuitenkin myllertää. Kameralle puhuminen on Kelalle paljon helpompaa ruotsiksi kuin suomeksi. Ruotsiksi puhe soljuu kuin itseltään ja painotukset osuvat automaattisesti oikeisiin kohtiin.

Suomeksi pitää aina vähän skarpata. Sujuminen riippuu päivästä. Väsyneenä pätkii, ja silloin kieli kääntyy usein huomaamatta ruotsin kautta. Kysymysten ja juontojen muotoilu ei ole sekään aivan yksinkertaista.

”Nauramme editissä välillä kippurassa, kun kuuntelemme alkujuontojani.”

Aina ei naurata. Ruotsinkielinen yhteisö – ”ankkalammikko” – ei pidä kielen vaihtamista suomeen automaattisesti hyvänä asiana. Kela kertoo yllättyneensä kuullessaan niin sanotun vanhan koulukunnan suomenruotsalaisilta ”vaihtaneensa liigaa”.

”En ymmärrä kieleen takertumista tässä yhtey-

dessä, sillä valitsen työtehtävät pelkästään niiden kiinnostavuuden eikä kielen perusteella.”

Kielikysymys herättää suomenruotsalaisissa yllättäviä tuntemuksia.

”Asia on erittäin herkkä. Moni häpeää puutteellista suomea. Suomenruotsalaisilta odotetaan hyvää suomen taitoa, ja vaadimme sitä myös itseltämme.”

Kela ei tunne oloaan täysin turvalliseksi työskennellessään suomeksi.

”Toisaalta se on sellaista positiivista turvattuutta, sillä olen mukavuusalueeni ulkopuolella tai äärirajoilla.”

Mukavuusalueensa ulkopuolella on viime vuosina huomannut olevansa moni muukin suomenruotsalainen toimittaja. Suomenruotsalainen media kärsii samoista talousongelmista kuin suomenkielinen. Jo ennestään rajalliset työmahdollisuudet vähenevät.

Puhetyöläisille, kuten Eva Kelalle, eetteri avautuu vain Svenska Ylestä.

”Onhan siinä pikkuyhteisössä turvallista ja kotoisaa, mutta on lammikossa välillä ahdistavaakin.”

Suomenruotsalainen media toimii pääasiassa Rannikko-Suomessa. Sen talous on pitkälti riippuvainen Suomen ruotsinkielisen kulttuurin eri alueita tukevan Föreningen Konstsamfundetin rahoituksesta. Senkään kärsivällisyys ei riitä lo-

JATKUU SEURAAVALLA AUKAEMALLA

”Mihin sijoittuu suomenruotsalainen toimittaja? Suomenkielinen toimittaja voi päästä organisaatioviestinnän puolelle, kun taas meillä on tässä suhteessa kielivamma.”

Hbl:n toimittaja Jeanette Björkqvist

puttomiin, ja irtisanomiset ovat arkipäivää myös suomenruotsalaisessa mediassa.

Säätiön omistama KSF Media on kertonut, että se aikoo irtisanoa loppukesästä jopa 50 ihmistä. Se tarkoittaa joka viidennen työpaikan katoamista *Hufvudstadsbladetista*, *Östra Nylandista*, *Borgåbladetista*, *Västra Nylandista* ja *Hangötidningenistä*. Lehdet muodostavat Suomen ruotsinkielisen lehdistön ytimen HSS Median *Vasablade-tin*, *Österbottens Tidningin* ja *Syd-Österbottenin* sekä Suomen vanhimman edelleen ilmestyvän sanomalehden *Åbo Underrättelserin* kanssa.

KSF Media on tehnyt viime vuodet parin kolmen miljoonan euron toiminnallista tappiota. Konsernin talousongelmat johtuvat pitkälti printtipuolen vaikeuksista. Vielä ei ole ratkaistu, miten paperilehteä pystytään tekemään riittävän kustannustehokkaasti laatua unohtamatta.

Helsingin yliopistoon kuuluvan Social- och kommunalhögskolanin journalistiikan professorin **Tom Moringin** mukaan suomenruotsalaisen kaupallisen median ansaintataso on tippumassa vuoteen 2018 mennessä puoleen vuoden 2008 tasosta. Moringin mielestä on vaikea sanoa, riittääkö 50 työpaikan vähentäminen KSF Mediassa pidemmän päälle.

”Ilman muutoksia kaikki Konstsamfundetin jakamat rahat kuluisivat neljän vuoden kuluttua pelkkiin sanomalehtien tappioihin”, Moring sanoo.

Moring pitää levikki- ja mainospuolen hävikin tasaantumista mahdollisena. Kuitenkaan edes nopeasti korjaantuvat ansaintamallit eivät pysty palauttamaan tilannetta ennalleen.

”Koko mediabisnes on sekä meillä että Ruotsissa siinä tilassa, että enää ei ehditä tehdä sellaista korjausliikettä, jolla päästäisiin kuiville.”

Hufvudstadsbladetiin ensimmäistä kertaa vuonna 1998 toimittajaksi tullut **Jeanette Björkqvist** epäilee ruotsinkielisille sanomalehdille myönnettävien tukien kasvamista nykyisestä. *Hufvudstadsbladetiin* aluetoimitukset katosivat jo monta vuotta sitten ja lehdestä on tullut yhä pääkaupunkipainotteisempi.

Björkqvist on huolissaan kollegoistaan, jotka saattavat menettää työpaikkansa KSF Median yt-neuvotteluiden tuloksena alkusyksystä. Myös Björkqvistin oma työpaikka voi olla vaakalaudalla.

”Mihin sijoittuu suomenruotsalainen toimittaja? Suomenkielinen toimittaja voi päästä organisaatioviestinnän puolelle, kun taas meillä on tässä suhteessa kielivamma.”

Björkqvist on myös havainnut, että sietokyky puutteellisella suomella työtään tekeviä suomenruotsalaisia kohtaan voi olla huono.

”Esimerkiksi suomea omalla tavallaan murtaen puhuva ulkomaalaistaustainen on helpompi hyväksyä.”

Verkon vihakirjoituksissa suomenruotsalaisia on kehoitettu muuttamaan Ruotsiin. Ruotsi mainitaan usein vaihtoehdoksi myös suomenruotsalaiselle toimittajalle. Moni tuskin kuitenkaan haluaa siir-

tää koko elämänsä vieraaseen maahan.

Naapurimaan houkuttavuutta vähentää lisäksi se, että ruotsalaismedialle kuuluu pitkälti samaa kuin meikäläisellekin. Moni nuori suomenruotsalainen toimittaja käy hakemassa työkokemusta Ruotsista, mutta harva haluaa jäädä länsinaapuriiin pysyvästi.

Ruotsinkielisten määrä laskee Suomessa tasaisesti. Ruotsia puhuu äidinkielenään runsaat viisi prosenttia väestöstä. Ruotsinkielisten toimittajien osuus kaikista toimittajista on suurempi, noin 10 prosenttia. Ylen palveluksessa oli viime vuoden lopussa 330 ruotsinkielistä toimittajaa ja sanomalehdissä ja STT-Lehtikuvassa yhteensä noin 250.

Yleinen ilmapiiri ja asenteet ruotsin kieltä kohtaan ovat viime vuosina kiristyneet. Ylen *Efter-snackissa* ja *Jätkiviisaissa* kommentaattorina vieraileva Björkqvist pitää suomenruotsalaisiin liittyvän keskustelun sävyä yleisesti ottaen ikävänä.

”Vähemmistöt ja maahanmuuttajat ovat saaneet kokea ilmapiirin kiristymisen”, Björkqvist sanoo.

Työn iloa. Eva Kelalla ja leikkaaja Hannu Kärenlammella on hauskaa editissä. Kielellä taiteilu naurattaa usein molempia.

Björkqvist on saanut suomenruotsalaisuuteensa liittyviä tappouhkauksia, muttei halua vetää niistä liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

”Viime vuonna ruotsinkielisille toimittajille ja myös muun muassa *Helsingin Sanomien Riikka Venäläiselle* tulleet uhkaukset olivat ilmeisesti yhden sairaan ihmisen tekosia.”

Tappouhkausten ja vihapostien seurauksena joukko suomenkielisiä astui julkisuudessa laajasti esiin ja lähti puolustamaan suomenruotsalaisia. Muun muassa *Helsingin Sanomat* julkaisi kaksikielisen aukeaman suomenruotsalaisiin kohdistuvista uhkailuista. Sama koko sivun artikkeli julkaistiin sekä suomeksi että ruotsiksi.

Eva Kela on havainnut, että suomenruotsalaisia kohtaan tunnetun vihan taustalla on paljon väärinkäsityksiä. Moni suomalainen ei yksinkertaisesti tunne omaa historiaansa. Kela ei enää millään jaksaisi suomenruotsalaisista vallitsevaa suppeaa ja rajoitunutta stereotyyppiä.

”Me ollaan helvetti suomalaisia, me vaan puhutaan ruotsia.”

Huolestunut. Reportaaseistaan tunnettu Hbl:n Jeanette Björkqvist pelkää säästöjen vievän erikoistoimittajat ja näkyvän entistä köy-käisempinä juttuina.

Kouluruotsin asema odottaa linjausta

Pakkoruotsi – kaikkien suomenkielisten velvollisuus opiskella ruotsia koulussa – on paitsi latautunut termi myös ikuisen poliittisen kiistelyn aihe. Asian nosti jälleen pintaan ruotsin valinnaisuutta ajava kansalaisaloite. Aloite on nyt sivistysvaliokunnan käsittelyssä. Sen takana ovat kokoomuksen ja perussuomalaisten nuorisojärjestöt sekä Vapaa kielivalintary ja Suomalaisuuden liitto, joilla molemmilla on perussuomalainen puheenjohtaja.

Toimittaja **Jeanette Björkqvist** sanoo, ettei kouluruotsikysymyksessä voi syyttää vain asian tiimoilta ahkerasti kampanjoivia perussuomalaisia. Alasajon kannattajia löytyy muistakin puolueista.

”Suuri osa suomenkielisistä tuntuu kuitenkin arvostavan ja tukevan kaksikielisyttä”, hän toteaa.

Etenkin itärajalta tukea saa ajatus peruskoulun ruotsin korvaamisesta venäjän kielellä.

”Ymmärrän hyvin, että venäjää tarvitaan Suomessa. Sitä en vaan ymmärrä, miksi sitä pitäisi opiskella ruotsin kielen kustannuksella”, toimittaja **Eva Kela** sanoo.

Myös Björkqvistin mielestä olisi erikoista, jos Suomen kouluista tulisi oppilaita, joilla ei ole minkäänlaista käsitystä ruotsin kielestä. Pohja, jonka koulu antaa ruotsille, kuuluu hänen mielestään kaksikielisessä maassa yleissivistykseen.

”Olen myös hämmästellyt argumenttia, jonka mukaan ruotsi häiritsee muita kieliä. Miksi suomenkielinen ei pystyisi opiskelemaan useita kieliä samaan aikaan?”

Kelan mielestä ruotsia voisi opettaa koulussa jo ensimmäiseltä luokalta puhekieltä painottaen. Nykymallissa ruotsin opiskelu alkaa useimmiten seitsemännellä luokalla.

”Sen ikäiset suhtautuvat kieleen jo alasteikäisiä ennakkoluuloisemmin.”

Björkqvist toivoo, että kouluruotsin tulevaisuudesta saadaan pian päätös ja että sen kanssa voidaan elää, olipa se mikä tahansa.

Maarit Uber

JATKUU SEURAAVALLA SIVULLA

Hbl etsii uusia kumppaneita

Hufvudstadsbladetin toimituksessa eletään nyt jännittäviä aikoja. KSF Median toimitusjohtajana ja julkaisijana maaliskuussa aloittanut **Barbro Teir** perusti heti keväällä kuusi työryhmää miettimään konsernin lehdille keinoja ulos umpikujasta. Kukaan työntekijöistä ei voi olla varma, onko työpaikka jäljellä syyskuussa, jolloin päätösten pitäisi olla valmiita.

”Nopein ratkaisu olisi ollut se, että johtoryhmä olisi päättänyt asioista keskenään. Näin muutossuunnitelmat olisivat olleet valmiit jo ennen kesälomia.”

Valittu hitaampi tapa on Teirin mukaan parempi.

”Vaikka nyt on rankka vaihe, kyllä tämä voi onnistua. Olen realistinen, mutta toiveikas.”

Yli 90 prosenttia KSF Median tuloista tulee printistä ja saman verran resursseista menee sinne. Teir uskoo ihmisten mediakulutustapojen muuttuneen pysyvästi.

”En usko, että printin tulevaisuus riippuu enää taloudellisista suhdanteista.”

Teirin mukaan yhtiöllä on mahdollisuudet löytää uusia asiakkaita ja tulonlähteitä. Konserni havitte-

lee sekä uusia lukijoita että yritysasiakkaita.

Teirin aikomuksena on näyttää, että asioita voi tehdä uudella tavalla. Muutosten halutaan näkyvän printtilehdissä ensi vuoden alusta. Vielä ei ole kuitenkaan tehty tarkkoja päätöksiä siitä, mihin sisältöihin leikkaukset kohdistetaan.

Teir toivoo, ettei irtisanomisista syntyisi sellaisia haavoja, jotka ovat henkilökohtaisesti liian rankkoja. Hän lupaa KSF Median auttavan työnsä menettäneitä uuden työpaikan löytämisessä vaikka sitten yhtiön ulkopuolelta.

”Yritän hoitaa asiat niin, että voimme pettyneen ja surullisen osapuolen kanssa katsoa toisiamme silmiin jatkossakin.”

Teir aikoo rakentaa yhteistyötä median ulkopuolisten kumppaneiden kanssa ennakkoluulottomasti. Hän pitää esimerkiksi kuntia ja kolmannen sektorin organisaatioita potentiaalisina yhteistyökumppaneina.

Hän haluaa myös kuopata mallin, jossa mainostajille tarjotaan valmiita ratkaisuja ja ajatellaan, että on ainoastaan yrityksen menetys, jos se ei suostu lehden sanelemiin ehtoihin.

”Toisaalta jatkossakin on tärkeää pitää kiinni

rajasta puhtaan journalistiikan ja kaupallisten juttujen välillä.”

Ruotsinkielisessä ympäristössä kasvanut toimitusjohtaja näkee kaksikielisyyden suurena mahdollisuutena, sillä iso osa suomenkielisistä kuuntelee tai lukee ruotsia sujuvasti. *Hufvudstadsbladetin* suomenkielisten tilaajien määrä on noussut jo noin kolmasosaan kaikista tilaajista.

”Vaikka ankkalammikko on perustehtävämme, se on kuitenkin hirvittävän pieni. Meillä on mahdollisuus löytää uusia asiakkaita suomenkielisistä.”

Teir pitää tulevaisuuden kannalta ratkaisevana sitä, miten hyvin KSF Median lehdet onnistuvat vastaamaan digitaaliseen haasteeseen. Digitaalisen maailman hienous on hänen mukaansa yksinkertaisessa ja lähes ilmaisessa logistiikassa.

Ensimmäiset uudet konseptit on tarkoitus lanseerata jo syksyllä. Niistä kaikkien ei Teirin mukaan tarvitse olla pelkästään ruotsinkielisiä.

”Suomen lisäksi myös englantia ja venäjä ovat mahdollisia.” ■

Maarit Uber

KIRJOITTAJAN ENTINEN SUKUNIMI ON ROIHA.

”Yritän hoitaa asiat niin, että voimme pettyneen ja surullisen osapuolen kanssa katsoa toisiamme silmiin jatkossakin.”

KSF Median toimitusjohtaja ja julkaisija Barbro Teir

Suunnannäyttäjä. KSF Median lehtien yt-neuvotteluja vetävä Barbro Teir tunnetaan muutosjohtajana ja häntä myös hieman pelätään. Teir muistuttaa, ettei hän ole muuttuva elementti vaan ympärillä oleva maailma muuttuu.

Onko tekstisi sinun?

Kierrätys ja säästäminen voivat johtaa alkeelliseen mukajournalismiin, joka pitää tekijää pilkkanaan, kirjoittaa Kalle Kinnunen.

toukokuun alussa kulttuuriväki ihmetteli Neil Hardwickin *Pieni yösoitto* -elokuvan kohtaloa.

Hardwickin MTV:lle vuonna 1987 ohjaama televisioelokuva julkaistiin ensimmäistä kertaa dvd:nä. Musiikki on elokuvassa tärkeää, ja kuultavia esityksiä mainitaan nimeltä.

MTV:n julkaisemalta dvd:ltä oli kuitenkin vaihdettu kaikki musiikkikappaleet. Alkuperäisiin esityksiin olisi pitänyt ostaa oikeudet uudelleen. Nimekkäiden soittajien levytykset eivät ole halpoja. Siksi tilalle oli jälkikäänitetty suunnilleen samalaista soittoa, jota saatiin bulkkihintaan.

Hardwickin mukaan hänen elokuvansa oli tuhotu. MTV vastasi, ettei tekijänoikeuksia rikottu. MTV:n tulkinnan mukaan sopimukset sallivat teoksen muuntelemisen ilman, että tekijältä kysytään.

Entä lehtitalojen sopimukset? Sallivatko ne saman?

Opin toimittajaksi TV-maailman avustajana. Sain parikymppisenä lehdestä freetöitä heti sen lanseerauksen jälkeen syksyllä 1998.

En sitä silloin tiennyt, mutta *TV-maailma* teki minusta toimittajan.

Alkuaikoina *TV-maailma* oli paksu aikakauslehti, jossa käsiteltiin myös elokuvaa sekä kulttuuri- ja viihdealaa. Toimitus pieneni ja julkaisusta tuli pelkistettympi television ohjelmaopas. Freelancerille riitti silti töitä. Kiireisimpinä vuosina laadin joka viikko kymmenkunta arvostelua elokuvista, joita pääkriitikko **Antti Lindqvist** ei ehtinyt katsoa.

TV-maailmassa olen nähnyt alan muutoksen. Tekstien uusintakäytöstä maksettiin vielä vuosituhaten vaihteessa korvaus. Käytäntö muuttui vuonna 2006. Jos halusin jatkaa avustajana, minun oli luovutettava oikeudet teksteihini lehtitalolle. Hyväksyin sen. Kyseessä oli päätulonlähteeni.

Lehti kutistui ja kirjoitin yhä enemmän muualle. Avustin jatkuvasti *TV-maailmaakin*, kirjoitin arvion pari viikossa.

Avustajasuhde ehti kestää 15 vuotta ja 2 kuukautta. Se katkesi vuodenvaihteessa. Minulle sitä ei ole tosin koskaan sanottu. Juttujen tilaaminen vain loppui kuin seinään, kun Otavamedian organisaatiota muutettiin ja lehti sai uuden tuottajan.

En jäänyt varsinaisesti kaipaamaan näitä töitä, sillä ehdin kuulla, että elokuva-arvosteluista maksettavat palkkiot leikattiin samalla noin puoleen aiemmasta.

Tätä on helppo perustella sillä, että arviotekstin pituuskin on nyt aiempaa lyhyempi. Palkkioiden puolittamisen logiikassa ei ajatella, että elokuvan katsomiseen menee kuitenkin sama aika, ja tii- viin tekstin laatiminen hyvin on työläämpää kuin hieman ilmavamman.

Selateessani kevään *TV-maailma*-lehtiä törmäsin samaan ilmiöön kuin Hardwick: nimi alla on

HELI SAARELA

Kalle Kinnunen
kpinnunen@gmail.com
KIRJOITTAJA ON HELSINKILÄINEN
FREELANCETOIMITTAJA.

”Nimi alla oli minun, mutta itse teksti oli vain etäisesti tuttu.”

minun, mutta itse teksti oli vain etäisesti tuttu.

Kirjoitin 15 vuoden avustajasuhteen aikana yli 2 500 elokuva-arviota. Ne olivat edelleen arvotavaraa julkaisijalle. Niitä käytettiin uudelleen iästä riippumatta ja ennen kaikkea ronskisti lyhennettyinä.

TV-maailmassa arviot kirjoitettiin 2 000 merkin mittaisiksi. Viime vuosikymmenellä ne kirjoitettiin 1 000 tai 1 600 merkin pituisiksi.

Vuodenvaihteessa uudistuneessa *TV-maailmassa* elokuva-arvion standardipituus oli 500 merkkiä tai vähemmän. Yksi virkekin voi riittää. Tekstistäni editoitiin pois 40–90 prosenttia.

Kieli on kankeaa. Tekstin rytmi on usein tunkkainen ja virkkeet niin kömpelöitä, että hävettää.

Monet mielipiteet ovat vanhentuneet.

Kritiikki ei ole ajatonta. Elokuvaa arvostelun voi tuki kirjoittaa niin, että se ei viittaa mihinkään käsiteltävän teoksen ulkopuolelle. Se on tylsää. Monet kritiikit ovat julkaisuajankohdassa kiinni.

Vaikka olen provosoivasti kirjoittanut vuonna 1999 videokasettijulkaisun arviossa, että *Hopea-ajan takaa* vuodelta 1959 on ”paras suomalainen toimintaelokuva”, asia ei ole enää niin. Suomalainen elokuva on muuttunut 15 vuodessa valtavasti.

Eräässä maaliskuun 2014 *TV-maailmassa* kuitenkin esitettiin nimissäni tuo väite, kun elokuva tuli televisiosta.

James Bond -leffojen tyyli kääntyi vuonna 2006, kun esiteltiin uusi Bond-hahmo ja -näyttelijä. Kolme uusinta 007-seikkailua ovat vakavampia kuin aiemmat.

Lehteen painettiin arvioita, jotka kirjoitin, kun 007-seikkailut esitettiin televisiossa vuonna 2000. *TV-maailman* sivuilla väitän juuri, että *Hänen majesteettinsa salaisessa palveluksessa* sisältää eloku-

vasarjan mieleenpainuvimman loppuratkaisun. En välttämättä allekirjoittaisi.

Lyhentäminen on helpointa niin, että jätetään jäljelle juonta kuvaava osa ja tiivistetään arvostelun analyttinen osuus pariin sanaan.

Erään toimintaleffan arviossa oli lyhennetty pois alkuperäisen arvioni ydin, juonen rakenteen vertaaminen tietokonepeleihin.

Olen sanonut usein, että alkeellisimpia elokuva-arvioita ovat ne, joissa lätistään juonesta mutta ei avata merkityksiä ja elokuvan laajempia yhteyksiä.

Semmoista nimissäni nyt painettiin, viikosta toiseen.

Kierrätysvirheet eivät olleet uusi ilmiö. Lehden pääkriitikon Antti Lindqvistin arvioita käytettiin lyhennettyinä vuosien ajan sen jälkeen, kun hän oli saanut potkut. Kun *Mieletön juttu* tuli televisiosta vuonna 2008, Lindqvistin nimissä kerrottiin, että kyseessä on **Steven Spielbergin** paras elokuva.

Elokuva tosin on **Steven Soderberghin**, ei Spielbergin ohjaama. Nimivirhe syntyi samassa tohinassa, jossa kymmenen vuotta vanhaa arviota lyhenneltiin. Eikä Lindqvistiltä kysytty, oliko hän edelleen samaa mieltä kuin ensi-ilta-arviossa, jonka jälkeen Soderbergh oli ehtinyt ohjata 11 pitkä elokuva.

Kysyin *TV-maailmasta* huhtikuussa lyhennyskäytännöistä. Ratkaisuksi ehdotettiin, että ilman erillistä korvausta saisin tehdä lyhennystyön itse – mutta vain harvoin, jos siihen on ylipäänsä aikaa.

Kun olin avustaja, tein lyhennystyötä myös itse, ilman korvausta. Uudelleenjulkaiseminen oli käytäntö ja halusin, että lehdessä on hyvä arvio. Nyt en kokenut, että olen avustajasuhteen päätyttyä minkäänlaisessa huoltovastuussa, kun tekstejäni muokataan uusiin, yhä lyhyempiin formaatteihin.

Pyysin rajusti lyhennettyjen tekstien uudelleen- käytön lopettamista.

Keskustelen esimieheni kanssa, tuottaja kirjoitti sähköpostissa, palataan ensi viikolla. Palataan kahden viikon kuluttua, luki seuraavassa sähköpostissa.

Tuottaja pyysi ehdotuksia tilanteen ratkaisemiseksi. Kysyin, voitaisiinko päätetyt arvioni julkais- ta vaikka nimimerkillä. Lehti saisi bulkkitekstinsä ja voisin pitää oman nimeni. Ei käynyt.

Sävy kiristyi. Ainoa ratkaisu, jota tuottaja itse ehdotti – kahdesti – oli sopimukseni purkaminen. Torsotekstieni kierrätys *TV-maailmassa* loppuisi siis vain, jos lopetan Otavamedian muihin julkai- suihin kirjoittamisen.

Hämmentyneenä siteerasin suoraan sopimustani. Siinä oli kohta tekijän omaleimaisuuden säilyt- tämisestä.

Silloin, 49 sähköpostin vaihdon jälkeen tuottaja ilmoitti, ettei lyhennettyjä tekstejäni enää kierrä- tetä. Samalla selvisi, ettei hän ollut aiemmin edes puhunut asiasta esimiehensä kanssa. Vastuun pa- koilu kannatti: lehti säästi vielä toista tonnia kuus- sa, kun vanhoja tekstejäni kierrätettiin sähköposti- rumban aikana.

TV-maailmassa julkaistaan edelleen lyhennetty- jä arvioita kirjoittajilta, jotka eivät ole vuosiin ol- leet työsuhteessa lehteen. Asia on ratkaistu niin, että apinalaatikossa ei ole nimeä, johon arvion pe- rässä käytetyt nimikirjaimet viittaavat.

A.L.:n eli Antti Lindqvistin vanhoja arvosteluja ei lehdessä tosin enää nähdä.

Kierrättäminen loppui syyskuussa 2013, kun Antti kuoli. ■

Netistä keskiaikaan

Toimittaja Mervi Pasanen on aina satsannut harrastuksiin työn vastapainona. Nykyään työkiireet unohtuvat keskiaikaisen räätälin roolissa.

Nina Erho, teksti
Jussi Vierimaa, kuva

”Talossa ei ole ruokaa. Kaikki muu toiminta on pysähtynyt, kun on vaan värjätty langoja”, toimittaja **Mervi Pasanen** sanoo.

Lahtelaistalon pihalla höyryää nytkin villalankaa paatsamankuoriliemessä. Langoista Pasanen aikoo kutoa kankaan ja ommella siitä käsin mekon. Siitä tulee mestarityö Mynämäen käsi- ja taideteollisuusopistoon, jossa hän suorittaa käsityömasterin erikoisammattitutkintoa keskiaikaisesta vaateuksesta.

Paatsamalientä on keitetty ja siivilöity yötä myöten, koska langat pitää saada valmiiksi ennen lähtöä Turun keskiaikamarkkinoille. Loppuosa Pasasen kesälomasta kuluu keskiaikaisilla leireillä Inkoossa ja Hollolassa.

”Kyllä”, hän sanoo hymyillen. ”Harrastus on vähän lähtenyt lapasesta.”

Toimittajan töitä Pasanen on tehnyt pitkään *Etelä-Suomen Sanomissa* aluetoimittajana ja viihdetoimittajana. Keväällä hän siirtyi lehden verkko-

ja oli haltioissaan mutta toimittaja lepäsi, koska ei kertonut ammattiaan kenellekään.

Kotia ja ruokaa koskeviin teemajuttuihinsa Pasanen saattaa ammentaa säikeitä harrastuksestaan, mutta deskivuorot ovat toista.

”Tulikokeeni oli kokoomuksen puoluekokous. Siinä, kun seurasin uutisvirtaa, kirjoitin uutisia ja juoksin radiostudiossa, oli keskiaikainen räätäli aika pirun kaukana.”

Käsitöitä tehdessä on työkiireiden vuoro väistyä. Paitsi itselleen ja miehelleen, Pasanen ompelee myös tilauksesta.

”Turun markkinoille tulee keskiajan palkkasotilas sovittamaan doublettia, pikkutakkia. Uudet projektit ovat aina mielenkiintoisia, ja ihmisiä on ihana pukea.” ■

Työstä voi palautua monella tavalla

Keskeisin elementti työstä palautumisesta on uni, sanoo työterveyspsykologi **Susanna Mäkinen** Diacorista.

”Jos unta on jatkuvasti liian vähän tai siinä on merkittäviä häiriöitä, sitä ei voi kokonaan korvata millään, mitä tekee päiväsaikaan.”

Päivällä palautumista voi edistää sekä työaikana että työpäivän jälkeen. Työpäivän aikana tehtäviä olisi hyvä rytmittää niin, että työn eri osat palauttaisivat toisistaan.

Työpäivän jälkeisen palautumisen tavoiksi on tutkimuksissa tunnistettu psykologinen irrottautuminen, rentoutuminen, uuden taidon hallinta ja kokemus vapaudesta eli tunne, että juuri nyt kukaan ei vaadi minulta mitään.

”Psykologinen irrottautuminen tarkoittaa, että mieli siirtyy pois työasioista ja rentoutuminen tarkoittaa kehon rauhoittumista. Nämä ovat sidoksissa toisiinsa;

jos keho käy ylikierroksilla, mieltä on vaikea irrottaa ja toisinpäin.”

Kehon latausta voi purkaa esimerkiksi urheilemalla. Mielen irrottautumista voivat edistää esimerkiksi meditaatio, kotityöt, toisten kanssa juttelu – tekemiset, jotka aktivoivat muuta kuin työroolia.

Uuden taidon opettelun keskeistä antia ovat kokemus taitojen kehittymisestä muussakin kuin työssä ja tunne, että minussa on muutakin arvokasta kuin työminä. Erityisen tärkeää tämä on silloin, jos töissä ei tunnu pääsevän eteenpäin missään.

Eri ihmisille sopivat eri tavat palautua, ja paras tapa voi olla erilainen eri elämänvaiheissa. Tärkeintä on kuunnella itseään.

”Joskus hyvä vaihtoehto on elvyttää vanha harrastuksensa. Kiireessä harrastus helposti karsitaan turhana rönssynä, vaikka juuri se olisi palauttava keidas.”

Nina Erho

A full-page photograph of a woman, Mervi Pasaselä, dressed in historical 13th-century clothing. She is wearing a long, flowing orange-red gown over a dark blue long-sleeved shirt. A light blue collar with a small silver brooch is visible at her neck. She wears a white headscarf with a ruffled edge. She is holding a wooden spinning wheel in her right hand and a strand of yellow thread in her left. The background is a dark, textured wooden wall.

Harrastusminä. Mervi Pasaselä on yllään työvaatteet 1300-luvun tyyliin. Alla on pitkähihainen villamekko ja päällä toinen, hiaton villamekko, jonka kankaan hän on värjännyt itse. Päässä on huntu, koska ajan naiset peittivät hiuksensa.

kirjat

Freeopas uudistui

Muusikkokaverini totesi muutamän päivän lomareissun päätteeksi, että lomat ovat niitä var-ten, jotka eivät tykkää työs-tään.

Moni journalisti on päättänyt ryhtyä freelanceriksi vähän samantapaisista syistä kuin mu-sikko: että pääsisi tekemään joka päivä vain sitä, mistä oikeasti pitää. Että pitäisi omasta työs-tään niin paljon, ettei siitä tar-vitsi pitää viikkojen lomia.

Heikki Jokisen uudistettu freeopas *Vapauden valtakunta* antaa tietoja, miten tavoittee-seen on mahdollista päästä. Opas kertoo kaiken oleelliseen freelancerina toimimisesta: laskuttamisesta, yhtiömuodois-ta, verotuksesta alan sopimuk-sista, sosiaaliturvasta ja niin edelleen.

Jokinen antaa myös 28 vuo-den kokemuksellaan vinkit, mi-ten freelancerinä pärjää. Hän muistuttaa paitsi asiakkaan toi-veiden kuuntelun lisäksi laiskot-telun tärkeydestä: ”Jos ei välillä pidä lomaa, tulee hulluksi.”

Manu Marttinen

HEIKKI JOKINEN:
VAPAUDEN
VALTAKUNTA
FREELANCEJOUR-
NALISTIN OPAS
SJL 2014
KUVITUS:
TIMPPA MÄKELÄ

Pätkäpäätoimittaja tahdostaan

Janne Salomaa, teksti
Heli Saarela, kuva

antti Pikkanen kiinnostui journalismista keväällä 2007, kun hän 15-vuotiaana tutustui työelämään *Helsingin Sanomien* *Nyt-liitteessä*. Neljä ja puoli vuotta myöhemmin *Nyt* puolestaan kiinnostui Pikkasesta niin paljon, että teki hänestä aukeaman jutun.

Pikkasesta oli nimittäin tullut elokuu-sa 2011 *City*-lehden epävirallinen luotsi, kun *Cityn* vastaava päätoimittaja **Petri Suhonen** oli saanut potkut ja päätoi-mittaja **Heini Larros** irtisanoutunut. Lehden toimituksessa olivat jäljellä kak-si AD:tä ja puoli vuotta *Cityn* toimittaja-

na työskennellyt Pikkanen. Muodollises-ti journalistisen vastuun kantoi kustanta-ja Jantonin unkarilainen toimitusjohtaja **István Dénes**, mutta käytännössä sisäl-löstä huolehti Pikkanen.

”Se opetti, millaista lehden tekeminen kaikista konkreettisimmillaan on. Ei siinä suuria journalistisia ambitioita toteutettu vaan tehtiin kovaa duunia, jotta lehdet saatiin tehtyä aikataulussa.”

Nyt kolme vuotta myöhemmin Pikka-nen, 23, pääsee toteuttamaan omia visioi-taan *Ylioppilaslehden* päätoimittajana. Uusi vetäjä haluaa tehdä lehteä mahdolli-simman laajalle lukijakunnalle.

”*Ylkkärin* pitää näkyä myös yliopiston ulkopuolella ja erityisesti siellä.”

Pikkanen ei silti suunnittele yhtä

Unelmatyössä. Ylioppilaslehden päätoimittajan Antti Pikkasen mie-lestä Ylkkäri on nuoren toimittajan ihannetyöpaikka. ”Ylkkärin olemas-saolo on aika hurja juttu: yliopisto-opiskelijoiden omistama lehti, jonka toimitus ei ole sidottu mihinkään, ei edes omaan järjestöönsä eli ylioppi-laskuntaan.”

ilmeistä provokaatiota kuin edellisen pää-toimittaja, joka teki jutun bussiin ulosta-misesta.

Pikkasen päätoimittajuus *Ylioppilasleh-dessä* kestää kaksi vuotta. Se on hänen tähänastisen uransa pisin työsuhte media-alalla. ”Vakituinen” työsuhte *Cityssä* päättyi kesällä 2012, kun Janton lakkautti *City*-lehden.

”Se oli iso pudotus. Minulla oli vahva tunneside *Cityyn* ja todella vähän koke-musta media-alalta ennen *Cityä*.”

Pian Pikkanen huomasi kuitenkin naut-tivansa myös freetyöstä. Työn ohella hän opiskeli yliopistossa kirjallisuustiedettä ja alkoi toteuttaa pitkäaikaista haavet-taan: kirjoittaa romaania. *Ylkkärin* pes-tin ajan teksti saa kuitenkin odottaa pöy-tälaatikossa.

Pikkanen haaveilee Suomen yliop-pilaslehtien yhdistymisestä. Hän uskoo, että ilman liittoutumista useimmat lehdis-tä kuolevat. Ylioppilaslehtien vaikeuksista kertoo se, että moni ylioppilaskunta ei pysty tai halua maksaa toimittajille lehdis-tön tessin mukaista palkkaa.

Pikkasen alaisille maksetaan tessin mukaan. Heidätkin tosin on palkattu vain kahdeksi vuodeksi vedoten lehden sään-nölliseen uudistumiseen.

”Määräaikaaiset sopimukset ovat niin kauan ok, kun työntekijät itsekin halua-vat olla *Ylioppilaslehdessä* vain kaksi vuotta. Omalla kohdallani asia on juuri näin.”

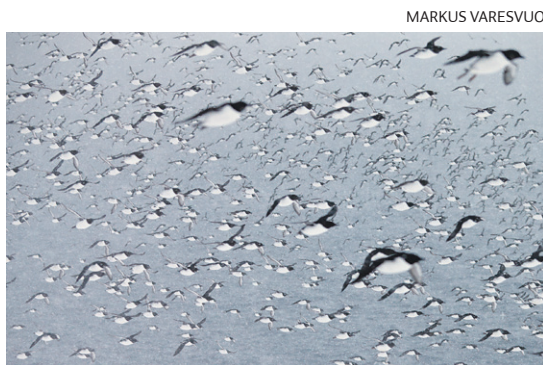
näyttelyt

Ekonomista lintukuvaajaksi

Sanomatalossa on tarjolla elo-syyskuussa harvinaista herkkua, kun World Press Pho-to -kilpailun töitä esittelevä näyttely tulee ensimmäistä ker-taa Helsinkiin.

Tänä vuonna kilpailussa pal-kittiin myös yksi suomalainen, lintukuvaaja **Markus Vares-vuo**, joka tuli toiseksi yksit-täisten luontokuvien sarjassa. 54-vuotias Varesvuo on kuvan-nut amatteuriseen vasta kymme-nen vuotta, aiemmin hän työs-kenteli liike-elämässä.

”Olen seurannut lintuja aktiivisesti 10-vuotiaasta ja va-lokuvannut 15-vuotiaasta. Nuorena ajattelin haluavani pitää

MARKUS VARESVUO

Palkittu. Markus Varesvuon kuva kiis-laparvesta Norjan Var-dossa toi kakkossijan WPP-kilpai-lussa.

ammatin ja harrastuksen eril-lään, joten lähdin lukemaan kauppatieteitä.”

Nyt entinen konttorityöläinen viettää noin kaksi kolmasosaa vuodesta maastossa kuvaamassa. Se tuottaa viidestä kymmeneen kilpailukelpoista kuvaa. Myytä-väksi tarkoitettuja käyttökuvia syntyy tuhannesta kahteen.

”Suomi on lintukuvaajalle liian pieni maa elannon hank-kimiseen, joten panostin alusta saakka Euroopan markkinoihin. Nykyään noin puolet tuloistani tulee kuva- ja kirjamyynneistä Suomen ulkopuolelta.”

Janne Salomaa

WORLD PRESS PHOTO -NÄYTTELY
SANOMATALO, 21.8 – 10.9

kirjat

Suuri Erkko-syksy

Kustannusmoguli **Aatos Er-kon** (1932–2012) kuoleman kaksivuotismuistopäivää on jo vietetty, ja suurmiehen perintöä aletaan vihdoinkin pohtia julkisesti. Elämänsä aikana Erkosta ei jul-kaistu yhtään elämäkertaa. Nyt niitä ilmestyy kaksin kappalein.

Kirjailija-toimittaja, Venäjän-tuntija **Leena Liukkosen** *Aatos* (Siltala 2014) ilmestyy 20. lokakuuta. Ennakotietojen mukaan kirja tarjoaa näkymän Aatos Erkoon ihmisenä; hänen persoonaansa, henkilöhistori-aansa ja maailmankuvaansa. Kir-ja perustuu Erkon kirjeenvaih-toon ja keskusteluihin Liukkosen kanssa sekä aikaisemmin julkai-semattomiin haastattelutallen-

teisiin, jotka Erkko jätti ystävän-sä **Anna C. Belfragen** haltuun. Kirja vastaa myös kysymykseen, miksi Aatoksesta tuli isänsä työn jatkaja, eikä merimies.

Viisi vuosikymmentä *Hesaris-sa* työskennelleen emeritustoi-mittaja **Antti Bläfeldin** *Lois-tavat Erkot* (Otava 2014) ilmes-tyy marraskuussa.

Kustantajan mukaan kirja on pitkälti sukukronikka *Helsin-gin Sanomat* luoneesta perhees-tä ja sen miespuolisista jälkeläi-sistä. Lehden kehitystä kuvataan 20 kustantajan ja päätoimittajan kautta, joiden joukossa on Erk-kojen ”uskollisia palvelijoita sekä haastajia”.

Meri Eskola

tes-päivystys

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTILIITON TYÖEHTOASIAMIEHET VASTAAVAAT JÄSENTEN KYSYMYKSIIN.
TES-PÄIVYSTYS: MA–PE KLO 13–16. PUH. 044 755 5000.

PETRI SAVOLAINEN
edunvalvontajohtaja

ERKKI KUPARI
työehtoasiamies

TERHI TARVAINEN
työehtoasiamies

VALTTERI AALTONEN
työehtoasiamies

TYTTI ORAS
työehtoasiamies

JUSSI SALOKANGAS
työehtoasiamies

Työehtoasiamies Terhi Tarvainen, minkälaisia muutoksia journalistin toimenkuvassa voi pitää perusteluna palkankorotukselle?

Palkkaryhmä pitää arvioida uudeleen, jos tehtävään tulee olennaisia muutoksia. Jos esimerkiksi kirjoittava toimittaja ryhtyy myös valokuvaamaan tai taittamaan tai jos työhön sisällytetään organisointivastuuta.

Joskus palkkausjärjestelmän perusteella muutos vaativampaan suuntaan tunnustetaan, mutta peruspalkka ei nouse. Näin voi käydä pisteytykseen perustuvissa palkkausjärjestelmissä, kun pisteiden nousu ei riitä ylittämään palkkaryhmien välistä rajaa.

Miten eri tavoin työnantaja arvioi journalistisen työn vaativuutta?

Palkkausjärjestelmät perustuvat nykyisin yleisesti työtehtävän vaativuuden arviointiin. Työtehtävän vaativuutta pidetään oikeudenmukaisena palkan perusteena. Lisäksi työntekijää voidaan palkita henkilökohtaisesta suoriutumisesta tehtävässä.

Työehtosopimuksissa on eroja sen suhteen, mitkä tekijät vaikuttavat arvioon. Usein arvioidaan esimerkiksi toimenkuvan edellyttämää osaamista, vuorovaikutusta, päätöksentekovaltaa ja vastuuta.

Käytännössä vaativuustekijöillä tarkoitetaan journalististen päätösten itsenäistä tekemistä, eri taitojen käyttämistä työtehtävässä, vastuuta erikoisalasta, työn suorittamisen ja ongelmanratkaisun itsenäisyyttä ja työn organisointi-, esimies- ja budjetointivastuuta.

Järjestelmän soveltamisessa voi syntyä ongelmia, sillä tulkinnan varaa on varsinkin uudenlaisten työtehtävien osalta.

Onko sinulla kysyttävää työehdoista? Kysy meiltä, liiton tes-asiamiehet vastaavat:

Journalisti@journalistiliitto.fi

Uudet työvälineet ja ilmaisutavat muuttavat työtä vaativammaksi. Onko muutos automaattisesti peruste palkankorotukselle?

Kaikilla aloilla tekniikan kehittyminen, työtehtävien jakaminen uudelleen ja vastaavat tekijät muuttavat työn vaativuutta. Palkkausjärjestelmät eivät

välttämättä ota huomioon tällaista yleistä kehitystä. Työnantajan mielestä muutos on normaalitila, mutta työntekijän mielestä sen pitää näkyä palkassa.

Palkkaryhmien vaativuusluvut voivat myös ajan kuluessa muuttua vanhanaikaisiksi. Tällöin muodostuu liikaa tulkinnanvaraa ja palkkaryhmäkiistoja syntyy. Niitä syntyy kaikissa palkkausjärjestelmissä.

Onko rivitoimittajalla perusteltu syy saada palkankorotus, jos joutuu esimerkiksi online-vuorossa tekemään itsenäisiä julkaisupäätöksiä?

Julkaisuvastuun vaikutus palkkaryhmään on arvioitava osana toimenkuvan kokonaisuutta.

Entä jos toimittaja saa jutuillaan jatkuvasti suuria määriä klikkauksia.

Onko se peruste palkankorotukselle tai esimerkiksi kertaluonteiselle kannustuspalkkiolle?

Vaativuusluokitukset mittaavat työtehtävän vaativuutta, eivät somekansan villintymisiä. Hyvästä työsuorituksesta voi palkita ja tässä työnantajalla on harkintavaltaa, mutta kaikkia työntekijöitä on kohdeltava tasapuolisesti. SJL ja VKL suosittelevat, että yrityskohtaisesti laaditaan henkilökohtaisen pätevyyden ja työsuorituksen arviointijärjestelmä.

kieli

Tehdään tästä nyt numero

Matkalla jossain Suomesa, radio päällä, toimittaja uutisoi osimoilleen näin: valtioneuvoston tavoite palokuolemista on ylittymässä. Mitä! Onko tavoitteena tietty määrä palokuolemia?

Samaa asiaa käsittelee myös *Rannikkoseutu*-lehden uutinen. Sen mukaan vuoden ensimmäisen puoliskon aikana tulipaloissa on kuollut 49 henkilöä. ”Heistä 32 oli miehiä ja 14 naisia.”

Kuinka? Laskuvirhekö?

Ei sentään. Jutussa lisätään, että kolmen uhrin sukupuoli ei ole tiedossa. Eikö kuitenkin ole niin, että hekin ovat joko miehiä tai naisia?

Ei ole helppoa tämä määristä puhuminen, ei vallankaan kuolleiden määristä. Puhuttava silti on. Täsmälliset numeroilmaukset luovat vaikutelmaa totuudellisuudesta. Mutta myös ne edellyttävät monenlaisia valintoja.

Oudoista valinnoista tulee mieleen juhannuksenjälkeinen hukkumisuutisointi. Silloin iloitettiin, että vain yksi ihminen hukui. Vain? Mitähän tästä ajattelevat hukkuneen läheiset?

Vaikeita valintoja on tehtävänä myös toimittajilla, jotka rustaavat juttuja Gazan kuolleista. Kaikki kuolleet eivät jutuissa aina näyttäydy yhtä merkittävinä.

Timo Soini arvioi *Helsingin Sanomissa* tietoa yli tuhannesta kuolleesta palestiinalaisesta näin: ”Lapsiuhrit eivät voi olla vaikuttamatta.”

Noin viidestäkymmenestä kuolleesta israelilaisotilasta Soini sanoo näin: ”Se on paljon. Israelille on tuotettu huomattavia tappioita. Jos ajatellaan, että yhtä kaapatun israelilaista sotilasta on usein vaihdettu satoihin palestiinalaisiin vankeihin.”

Lehdenlukijana olisin toivonut täsmennystä numerologiikkaan. Miksi toimittaja ei tarttunut näihin kielellisiin valintoihin?

Patistaako Soini *Hesarin* avustamana ajattelemaan, että yksi kuollut israelilainen vastaa sataa kuollutta palestiinalaista? Millaisia madonlukuja hän tässä ”kristikansalleen” oikein esittää?

Vesa Heikkinen

vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

historia

POIMINTOJA VANHOISTA JOURNALISTEISTA.

Ruotsalaisia haluttiin miellyttää

Liiton vieraaksi Suomeen oli tulossa 26-miehinen ruotsalainen lehtimiesdelegaatio. Puheenjohtaja **Onni Koskikallio** toivotti heidät lämpimästi tervetulleiksi.

”On tyydytyksellä pantava merkille, että pohjoismaiden välinen vuorovaikutus on viime vuosina elpymässä. Edellä sanottu koskee myös sanomalehtimiehiä. Mutta vaikka asianlaita näin onkin, kannattaa toiminta kuitenkin suurelta osalta tilapäisyyden leimaa. Näin ollen olisi mielestämme saatava aikaan varsinainen kiinteä järjestö, joka yhdistäisi pohjoismaiden sanomalehtimiehet”, Koskikallio esitti.

(Toive toteutui 1947).

Liiton sihteeri **Heikki Koivula** muistutti vierailun järjestelyihin liittyvistä taloudellisista seikoista.

”Tämä retki on vastavierailu sen matkan johdosta, jonka 23 suomalaista lehtimiestä viime huhtikuun lopussa kutsuttiina teki Ruotsiin. Vierailu oli kaikin puolin niin suurenmoisesti järjestetty, että sellaiseen meidän paljoa vaatimatommasssa oloissamme ei kannata edes pyrkiä. Niinpä oli jokaisella vieraalla kiertomatkan aikana oma ensi luokan makuuvaunuosasto ja kaikilla yhteisesti käytettävänä erikoinen salonkivaunu.

Mutta meidänkin on tietysti koetettava antaa vieraillemme mahdollisimman monipuolinen ja edullinen kuva maastamme. Näin laajan ohjelman toteuttaminen aiheuttaa tietenkin varsin huomattavia kustannuksia. Kustannusarvio ylitti huomattavasti – Liiton kantokyvyn, min-kä vuoksi liiton oli käännettävä avustusanomuksin eri tahoille. Ilkseen liiton hallitus saattoi havaita, että vierailuun kaikilla tahoilla suhtaudutaan sangen suurella myötätunolla”, Koivunen kiitteli.

Timo Kilpi

KIRJOITAJA ON HISTORIAAN ERIKOISTUNUT TOIMITTAJA.

4/1936

Aloite. Sanomalehtimiehen kirjoituksessa ehdotettiin järjestöä, joka yhdistäisi Pohjoismaiden journalistit.

notiser

KSF Media förhandlar vidare

Efter en sommarpaus återupptog KSF Media samarbetsförhandlingarna den 4 augusti. Förhandlingarna som inleddes i slutet av maj har som mål att ”avsevärt minska kostnaderna och att hitta nya företagslösningar”. Upp till 50 personer kan mista jobbet som en följd av sparåtgärderna. Enligt företagets vd **Barbro Teir** är stämningen laddad.

”Det är självklart att det är oroligt i organisationen. Många skulle så fort som möjligt vilja få besked om vem som sägs upp och hur jobben fortsätter. Vi vill ändå diskutera olika alternativ tillsammans med personalen.”

Under samarbetsförhandlingarna har personalrepresentanter suttit med i arbetsgrupper och funderat på tidningarnas utveckling.

”Vi kommer att fortsätta jobba i team och vi kommer att jobba mer i projekt i framtiden. Det ska inte spela en lika stor roll på vilken avdelning man är”, säger Teir.

Förhandlingarna pågår hela augusti och i september kommer besked om KSF Medias framtida strategi.

Lina Laurent

Ukrainatema i Hangö

Hur är det att rapportera från krisen i Ukraina? På vilket sätt har situationen i Ukraina påverkat finländarnas inställning till Nato? Bland annat de här frågorna tas upp på Publicistförbundets Hangöseminarium som börjar i morgon, fredagen 15 augusti och fortsätter under lördagen.

Bland föreläsarna finns fotografen **Niklas Meltio** och journalisten **Anna-Lena Laurén**. Under seminariet behandlas även organisationen Reportrar utan gränser i Finland, mediekritik samt finlandssvensk podradio. Seminariet avslutas med en paneldebatt med rubriken ”Vart är de finlandssvenska tidningshusen på väg?” Med och diskuterar är KSF Medias vd **Barbro Teir** och professor **Tom Moring**.

Seminariet är öppet för alla. Det går att anmäla sig i sista minuten, kontakta i så fall Hangö sommaruni som står värd för seminariet.

Lina Laurent

Små steg mot större mångfald

Arbetsmöjligheterna inom media för personer med intellektuell funktionsnedsättning är få. Föreningar inom tredje sektorn gör ändå sitt yttersta för att ändra på läget.

Lina Laurent, text
Karl Vilhjálmsen, foto

danmark har TV-Glad, som när den grundades 1999 lanserades som världens första tv-kanal för och med personer med intellektuell funktionsnedsättning. I dag producerar Glad Medier tv, radio och animation till public service och till kommersiella kunder. Sverige i sin tur har bland annat *Miffo-tv talkshow* på SVT2 där ”programledare som har utvecklingsstörning möter normalpuckade kändisar” och *Mifforadio* på P4. Båda programmen produceras av Utbildningsradion och sänds primetime.

”Jag vill att handikappade ska få uttrycka sina åsikter och att de åsikterna ska nå ut.”

Jonas Bergholm, erfarenhetstalare

Bland de stora finländska mediebolagen finns i dag inget aktualitetsprogram där personer med intellektuell funktionsnedsättning är programvärdar. Det finns få medieutbildningar för unga med intellektuell funktionsnedsättning och på svenska finns det ingen sådan utbildning alls.

En förändring är ändå på gång.

”Jag vill att handikappade ska få uttrycka sina åsikter och att de åsikterna ska nå ut. Jag vill också att vi ska få fler gemensamma erfarenheter med andra människor, så att de inser att också vi är medborgare”, säger **Jonas Bergholm**.

Bergholm är informatör, eller erfarenhetstalare som han också kallas, i föreningen Steg för steg som hör till Förbundet de utvecklingsstördas väl (FDUV). Till Bergholms arbete som erfarenhets-

talare hör bland annat att föreläsa, ställa upp då media behöver en kommentar eller två och att själv jobba som journalist. Under det senaste året har han bland annat varit med i ett så kallat levande bibliotek och intervjuats av *Hufvudstadsbladet* flera gånger.

”Kanske jag blir känd för att jag gnäller på allt jag tycker att är fel”, säger Bergholm. Samtidigt påpekar han att han endast har goda erfarenheter av journalister.

”Men det finns sådana som talar baby-språk med handikappade, också journalister. Det är hemskt.”

Vi träffas på Helsingfors ungdomscentrals verksamhetscentrum Happi. I kväll ska Bergholm jobba som journalist tillsammans med kollegerna på Radio Valo, som Steg för steg samarbetar med. När Bergholm gör sina intervjuer är det Radio Valos redaktör **Jari Nordström** som filmar.

Nordström är känd bland annat för programmet *Valoa Helsinkiin* som han gör tillsammans med **Antti Alajääski** och **Kalle Salonen** på Radio Helsinki.

Nordström presenterar sig som fotograf och redaktör och listar sina senaste produktioner för Radio Helsinki och radiokanalen Basso: en tiodelad serie om fotbollsspelare som deltog i VM i Brasilien, en serie i 17 delar om Helsingfors samtliga metrostationer och en serie om Helsingfors parker.

”Jag började med radio lite av en slump eftersom Antti (Alajääski) behövde någon att snacka med i studion. Helst filmar jag men editering är inte alls min grej, där måste man fatta snabba beslut och det gillar jag inte”, säger Nordström.

Alajääski gjorde radioprogram redan som barn.

”Jag spelade in program på My first Sony och har jobbat hårt för att bli radiojournalist. Min dröm är att ha ett eget radioprogram.”

Även om Finland inte nått lika långt som Danmark och Sverige när det gäller

mångfald i medierna har det under de senaste fem åren hänt en hel del. Yles realityserie *Toisenlaiset frendit* har rullat på sedan 2011 och punkbandet Pertti Kurikan nimipäivät gjorde sitt stora genombrott 2012 genom dokumentärfilmen *Kovasikajuttu*. I Vasa har Kärkulla samkommun startat Snigel-TV som tills vidare är en liten intern produktion men där redaktionen drömmer om större resurser. Och i Helsingfors har Radio Valo och dess redaktörer blivit något av pionjärer tack vare att de öppnat dörrarna till de kommersiella radiokanalerna.

I höst när man en viktig milstolpe – de etablerade redaktörerna börjar få arvoden för sitt arbete.

Radio Valos projektchef **Markus Vähälä** säger att Valos grundtanke är att se människor som möjligheter, inte som problem.

”Vi har visat ett det finns många arbetsuppgifter, också i mediehush, som personer med en intellektuell funktionsnedsättning kan göra.”

Även om Radio Valo är vägvisare på många plan har en aspekt fått mindre uppmärksamhet: sex av redaktionen sju aktiva redaktörer är män. Samma könsfördelning finns på Snigel-TV där samtliga fyra redaktörer är män. Steg för steg har däremot en jämn könsfördelning.

”Jag hoppas förstås att fler kvinnor skulle söka sig till Radio Valo. Men tradi-

För Radio Valo. Jonas Bergholm intervjuar ungdomsledaren Jens-Peter Cavinus på ungdomscentralens verksamhetscenter Happi i Helsingfors. Jari Nordström filmar.

tionellt har kvinnor erbjudits städ- eller köksuppgifter”, säger Vähälä.

Samtidigt som personer med funktionsnedsättningar kämpar för att få in foten på redaktionerna är nyhetsmedierna rätt dåliga på att ta med personer med funktionsnedsättningar i nyhetsinslag och reportage.

Lisbeth Hemgård som är verksamhetsledare på FDUV och före detta journalist anser att personer med intellektuella funktionsnedsättningar syns alltför lite i medierna.

”När det skrivs är det oftast något negativt. Ett exempel är uttrycket att någon ’lider av Downs syndrom’. Visst, människor med en intellektuell funktionsnedsättning kan ibland vara tvungna att kämpa lite extra men många har hittat sina sätt att leva ett gott liv och är nöjda med det”, säger Hemgård.

Hon kritiserar också journalister för att alltför ofta generalisera.

”Många journalister lägger egenskaper på personer med intellektuell funktionsnedsättning som de inte har och behandlar gruppen homogent trots att den är lika heterogen som andra grupper i samhället.”

Enligt Hemgård håller synen på handikappsektorn på att förändras rejält. Institutioner avvecklas och unga som växer upp i dag har helt andra förutsätt-

ningar än vad de hade som var unga för 40 år sedan.

”Men alla journalister ser inte ut att hänga med. Många använder gamla eller föråldrade begrepp och har en gammaldags syn på hur personer med intellektuell funktionsnedsättning lever.”

Detta med begrepp är något som FDUV ständigt diskuterar. Förbundet rekommenderar att man använder ”person med intellektuell funktionsnedsättning”, vilket FN också använder. Namnet Förbundet de utvecklingsstördas väl skulle också kräva en uppdatering, anser Hemgård.

”Ingen blir starkare av att man tycker synd om dem, de blir starkare om man förstår dem.” ■

Föreningar tar första steget

Steg för steg jobbar för att personer med intellektuell funktionsnedsättning ska få större möjligheter att påverka beslut som berör dem själva. Föreningen har sju erfarenhetstalare i södra Finland. På hösten utbildas sju informatörer till i Österbotten.

Radio Valo, som har sin redaktion i Helsingfors, görs av personer med intellektuell funktionsnedsättning och av andra som behöver stöd. Radio Valo besöker gärna redaktioner för att berätta mer om sin verksamhet och för att diskutera nya samarbetsformer.

från sidan

Dan Lolax

dan.lolax@fabry.fi

DAN LOLAX ÄR SAMHÄLLSREPORTER PÅ ÅBO UNDERRÄTTELSE. SKRIVER OCKSÅ NYHETSBLOGGEN.

Utan sammanhang

Följderna av ÖT-journalisten **Lotta Lappinens** uppdatering på Facebook i samband med Jeppis Pride framstår som ett debacle på flera plan.

Någon sprider en skärmdump av den slängiga formuleringen – ”Nämen om man skulle förfölja kristna och hänga upp tvättlinan med handdukar i regnbågens färger nu”.

Läst i sitt sammanhang framgår att uppdateringen inte handlar om att förfölja kristna. Men de som utnyttjar uppdateringen är inte intresserade av sammanhanget. Och Svenska Yle – som får nys om drevet – koncentrerar sig på uppsagda prenumerationer.

Därmed öppnas dörren för missförstånd och påhopp.

I en av Svenska Yles artiklar kallar bolagets webbkchef **Johanna Törn-Mangs** ironi för ”en otroligt svår form – . Vi vet inte hur andra uppfattar det vi skrivit.” Men avgörande här är inte ironins svåra

form utan hur dessa ”andra” kommit med i bilden.

Svenska

Yles tre

webbartik-

lar leder till

en flod av kommentarer som rinner in flera dagar innan artiklarna förtydligas med ett tillägg om att uppdateringen fanns på en privat Facebook-profil.

I ett kommentarsfält bryter Törn-Mangs in och ber dem som kommenterar att följa Yles kommentarspolicy: ”Respektera andra människors privatliv. Gå inte ut med påståenden om andra människor.”

Hon gör det under en webbartikel som Svenska Yle bildsatt med en fotoshoppad skärmdump av en persons privata Facebook-profil. Snacka om ironi!

Efter ett tag stänger man kommentarsfälten.

Efterklokhetens kränka blekhet drabbar säkert många på Svenska Yle, som blivit ett verktyg för dem som vill kritisera HSS-tidningarnas bevakning av Jeppis Pride.

Och där kommer vi in på arbetsgivarens ansvar. HSS Medias vice vd **Jens Lillsunde** tar i en intervju avstånd från uppdateringen – den inte är ”tidningens linje”. Därmed ger han belackarna rätt – uppdateringen är Lotta Lappinens ”linje”.

Mera ansvarsfullt och mindre ängsligt hade följande redaktionella linje varit: Hur HSS-tidningarna valt att bevakna Jeppis Pride får kritiserats och ska diskuteras och debatteras, men inte genom att rycka loss en enskild journalists privata formulering ur sitt sammanhang och använda den som slagträ.

kolumni

Janne Zareff

janne.zareff@yle.fi

KIRJOITTAJA ON YLEISRADION TOIMITTAJA.

Kiusallista tietoa

Poliitikkojen terveydentilan arviointi ei ole saavuttanut suurta suosiota suomalaisessa journalismissa. Ilmeisesti aihetta pidetään toimittajien keskuudessa kiusallisena. Vaikea on muutoin ymmärtää sitä, miten esimerkiksi kansanedustaja **Teuvo Hakkaraisen** (ps.) alkoholismiin on suhtauduttu.

Hakkaraisen kansanedustajanuran alkua varjosivat monet skandaalit, joista useat liittyivät alkoholin liialliseen käyttöön. Maaliskuussa 2013 **Timo Soini** viimein totesi, että Hakkaraisen on saatava apua. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän tuolloinen puheenjohtaja **Pirkko Ruohonen-Lerner** luonnehti kansanedustajan suhdetta alkoholiin ”vakavaksi sairaudeksi”. Kansanedustaja itse ilmoitti hakeutuvansa hoitoon alkoholiongelmansa vuoksi.

Siitä, millaista apua Hakkarainen tarkalleen ottaen sai, ei ole tietoa. Varmaa kuitenkin on, että kansanedustaja on saanut selitellä ryyppyreissujaan myös tämän jälkeen. Ja tiedoksi niille, jotka eivät aihepiiriä lainkaan tunne: alkoholismista ei parannuta muutamassa kuukaudessa, minkä jälkeen juominen voidaan taas aloittaa.

Tai ei ainakaan muualla kuin perussuomalaisissa. Puoluesihteri **Riikka Slunga-Poutsalo** kuittasi asiasta kysyttäessä Hakkaraisen juomisen ilta-päivälehtien juoruiluksi ja yksityiselämän puolelle kuuluvaksi hauskanpidoksi. Ei enää vakavaksi sairaudeksi, johon tarvitaan kipeästi apua.

On kaksi vaihtoehtoa. Yksi: maaliskuussa 2013 puolue vain halusi irtautua kiusallisesta tilanteesta. Kaksi: puoluejohto on sittemmin päättänyt olla piittaamatta Hakkaraisen alkoholismista. Kummassakin tapauksessa toimittajien täytyy kehdata tehdä jatkokysymyksiä.

Kansanedustajan alkoholismi ei ole yksityisasia. Valehteleminen hankalasta tilanteesta pääsemiseksi on sitä vielä vähemmän. Emme tiedä varmuudella, kummasta on kysymys, mutta meidän pitäisi se saada tietää. Ja sen selvittämiseksi olisi pakko käsitellä myös Hakkaraisen terveydentilaa. Eduskunta-vaalien lähestyessä rohkeutta siihen tulisi silti löytä.

Meillä on vain kaksisataa kansanedustajaa ja heistä jokainen käyttää merkittävää yhteiskunnallista valtaa. Siksi toimittajien on uskallettava heistä kirjoittaessaan puuttua myös kiusallisiin seikkoihin. Jopa terveydentilaan silloin, kun siihen liittyy jotain yhteiskunnallisesti merkittävää.

Kansanedustajan alkoholismi ei ole yksityisasia.

yhdistykset

Pirkanmaa

Retki jalkapallo-otteluun. FC Haka–Ilves Tehtaan kentällä Valkeakoskella torstaina 11.9. Lähtö Tampereen Keskustorilta Vanhan kirkon luota bussilla kello 17.30, paluu ottelun päätyttyä. Pirkanmaan Journalistien jäsen 15 euroa, yli 15-vuotias seuralainen 20 euroa, 7–15-vuotias 5 euroa, alle 7-vuotias 0 euroa. Maksulla saa bussikyydin, ottelulipun, ruokaa ja juomaa sekä vip-ohjelman.

nimitykset

Tapio Kivistö on nimitetty MB-lehden ja Auto Bild Suomen päätoimittajaksi. Kivistö on aiemmin toiminut media-yhtiö Sanoma Media Finlandin aikakaussisällöistä vastaavan Magazine Median miesten ja tekniikkalehtien toimitusten esimiehenä. MB:n nykyinen päätoimittaja **Jari Peltola** lähtee Sanoman palveluksesta. Auto Bild Suomen päätoimittaja **Jarmo Markkanen** siirtyy Fokus

Media Finlandille myytyjen GTi Magazine- ja V8-Magazine-lehtien päätoimittajaksi. Syyskuun alusta toimintansa aloittavalle yhtiölle myytiin myös *Glorian Antiikki-* ja *Pelit-*lehdet.

FM **Tytti Kontula** on nimitetty *Glorian Kodin* päätoimittajaksi. Kontula jatkaa myös *Vauvan* ja *Meidän Perheen* yhteistoimituksen johdossa. *Glorian Kodin* nykyinen päätoimittaja **Kari-Otso Nevaluoma** siirtyy *Avotakan* päätoimittajaksi.

FM **Tarja Kojola** aloittaa syyskuun alussa *Lapuan Sanomien* päätoimittajana. Tarja Kojola siirtyy tehtävään kaukavalaisen *Komiat*-lehden päätoimittajan paikalta.

Ylioppilaslehteen on valittu toimittajiksi VTK **Sonja Saarikoski** ja yhteiskuntatieteiden ylioppilas **Oskari Onninen**. Molemmat siirtyvät tehtävään *Helsingin Sanomista*. *Ylioppilaslehden* art directorina aloittaa **Jaakko Suomalainen**, joka työskenteli aiemmin Marimekon graafisena suunnittelijana.

Ylen verkkojulkaisujen päällikkö **Mary Gestrin** siirtyy syys-

kuussa Pohjoismaiden ministerineuvoston erikoisneuvonantajaksi Kööpenhaminaan. Svenska.yle.fi:n ohjelmapäälliköksi on nimetty **Mattias Erkkilä**, joka työskenteli aiemmin toimitus- ja kehityspäällikkönä Svenska Ylessä. Yle Urheilun toimituspäälliköksi on nimitetty valtiotieteiden maisteri **Sasha Ikonen**. Ikonen siirtyy Yle Urheiluun MTV:ltä kanavan urheilu-uutisten ja F1-lähetysten vastaavan tuottajan tehtävästä. Toimituspäällikkö **Marko Krapu** siirtyy Tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanoton 2014 päätuottajaksi.

Freelancetoimittaja **Pekka Pekkala** on nimitetty Valtioneuvoston kanslian verkkoviestintäpäälliköksi. Kyse on vuoden mittaisesta virkapaansijaisuudesta.

Nimitysuutiset Journalistiin

Lähetä nimitysuutinen meille osoitteella: **journalisti@journalistiliitto.fi**

Kokopäiväinen tiedottajan tehtävä on Journalistiliitossa uusi. Mihin tartut ensimmäisenä?

Uudessa toimenkuvassani on vielä paitsi opettelusta, myös suunnittelusta. Tarkennamme liiton johdon kanssa aiempia pohdintoja siitä, mitä kaikkea tehtävään kuuluu ja miten hyödynnämme mitkin viestintäkanavia. Syksyn varsinaiset tiedotustehtäväni liittyvät muun muassa lehdistön testineuvotteluihin.

Miten terästä liiton yhteiskunnallista vaikutusta?

Vaikuttaminen on mielestäni aina ollut vahvaa, mutta entistä tehokkaampi viestintä varmasti terästä

Journalistiliiton tiedottajaksi on valittu medianomi **Jaakko Kilpeläinen**, 33. Kilpeläinen on viestintäyrittäjä, joka on toiminut muun muassa musiikki- ja komiikkatapahtumien tiedottajana. Hän on työskennellyt myös vapaana toimittajana sekä muun muassa *Journalistissa*, MTV3:n uutisissa sekä *Kotimaa*-lehdessä.

sitä entisestään. Monille nykyisille, entisille ja potentiaalisille jäsenille on näyttänyt olevan epäselvää, mitä kaikkea liitto tekee jäsentensä ja koko viestintäalan hyväksi. Uudessa työssäni pyrin lisäämään ymmärrystä siitä, mitä liitossa ja alalla tapahtuu. **Olet työskennellyt freelancerina ja yrittäjänä. Mikä houkutti toisen lempiin?**

Pidempiaikaiseen palkkatyöhön houkutti sekä pois- että kohti-motivaatio. Vapaan lehtitoimittajan työ on käynyt vaikeaksi: työtilaisuudet vähenevät, palkkiot laskevat ja epäreilut avustajasopimukset sotkevat pakkaa. Kaipasin myös vaihtelua lehti-

toimittajan rutiineihin, joihin olin jo vähän kyllästynyt. Yrittäjänä suuntauduin yhä enemmän markkinointiin ja tiedotukseen, ja toimintaa oli tarkoitus kehittää siihen suuntaan. Sittemmin Journalistiliiton tiedottajan tehtävä avautui. Siinä pääsen hyödyntämään sekä journalistista taustaani että uutta innostustani muihin viestintätehtäviin. Haluan olla mukana työssä, jolla oman alan toimintaedellytyksiä parannetaan. **Millainen olet mediankuluttajana?**

Digitaalisuuteen hurautunut. Iso osa median käyttämästäni ajasta kuluu nykyään verkkouutisten ja tablettilehtien parissa.

Marja Honkonen

Toimittajakunnan vanhin

KUOLLEITA

Rovaniemeläinen toimittaja, kirjailija ja kullankaivaja **Arvo ”Tiera” Ruonaniemi** kuoli Rovaniemellä 16. kesäkuuta 2014. Hän oli syntynyt Raahessa 22. tammikuuta 1912.

Arvo Ruonaniemi oli Suomen vanhin toimittaja ja kirjailija. Hän oli myös Rovaniemen vanhin asukas sekä toimittajayhdistys Polar Press Clubin perustaja ja kunniajäsen.

Tiera, jona hänet tunnettiin, oli kultakenttien ”grand old man” ja kullankaivajien liiton kunniajäsen, kunniaavaskaaja. Ruonaniemi oli sotilasarvoltaan reservin kapteeni. Tasan viisi vuotta nuorempi **Eva**-vaimo ja Arvo olisivat viettäneet yhteen laskettuna 200-vuotissyntymäpäivää kuukauden kuluttua.

Varsinaisen elämäntyönsä Tiera teki *Lapin Kansan* toimittajana. Hän piti lehdessä muun muassa erä-, kala- ja kennelpalsta.

Ruonaniemi työskenteli 12-vuotiaana lautapoikana ja maalarinoppilana. Aikuistuttuaan veri veti toimittajaksi. Toimittajan taival alkoi *Raahen Sanomissa* ja *Kalevassa*. *Lapin Kansasta* hän jäi eläkkeelle 65-vuotiaana vuonna 1977.

Elämää yli sata vuotta katsellut Tiera rakasti kirjoittamisen lisäksi kullankaivuuta ja erämaan

ANSSI JOKIRANTA

rauhaa. Kirjoittaminen oli hänelle luontaista, ja kirjoitus-kone raplatti lähes näihin päiviin asti, viime vuodet kirjojen muodossa. Viimeinen teos, runokirja ilmestyi 101-vuotispäiväksi. Vuotta aiemmin oli ilmestynyt juhlateos *Vuosi sata – Tulilappia tutkimassa, Petsamoa peräämissä*. Yli 30 teoksen kirjoittaminen ja kirjallisen tuotannon jatkuminen näin pitkään on maailmanlaajuisestikin ainutlaatuista.

Uskomaton saavutus mieheltä, joka aloitti kirjailijanuransa 75-vuotiaana oltuaan 10 vuotta eläkkeellä.

Tiera oli myös kennelmies. Hän oli Suomen Kennelliiton kanssa pelastamassa Lapin porokoiraa sukupuutolta 1950-lu-

vulla.

Tiera on kolunnut Lapin sekä Petsamon erämaat, purot, tunturit ja jängät. Hän viihtyi tavallisten ihmisten parissa, mutta lehtimiehenä hän tapasi Lapissa vierailleita maaherroja, pääjohtajia, ministereitä, valtionjohtajia, muun muassa **Urho Kekkonen**.

Tieramaisia luonteenpiirteitä olivat ystävällisyys, seurallisuus ja rehellisyys ja terävä muisti. Syntymäpäiväsankari piti koskettavan puheen ilman pape-reita vielä viime tammikuussa ja esitti kirjoittamiaan runoja.

Matti Mykkänen

KIRJOITTAJA ON ARVO RUONANIEMEN YSTÄVÄ JA TOIMITTAJAKOLLEGA.

Työeläketietoa journalisteille

Eläkejärjestelmää uudistetaan. Uutisointi on helpompaa, kun tietää taustat. Tule kertaamaan:

- Työeläkejärjestelmän perusteet
- Työeläkkeiden rahoitus
- Eläkeuudistuksen taustat ja tavoitteet
- Muiden maiden eläkeratkaisuja

Työeläketiedon tehopäivä

PERJANTAINA 12.9.
KLO 9.00–16.00

Kurssi pidetään Eläketurvakeskuksessa, Kirjurinkatu 3, Helsinki. Koulutus on maksutonta. Ilmoittautumiset 5.9. mennessä osoitteessa www.etk.fi/koulutus.

Lisätietoja: yhteyspäällikkö Riitta Väkeväinen, riitta.vakevainen@etk.fi, puh. 040 749 1359.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Anssi Keränen

journalisti.fi JOURNALISTI

HANNU HAAPASALO / NELONEN MEDIA

YLE KUVAPALVELU

Rockjuontajat. Journalistirockin finaalin juontavat Ylen Arto Nyberg ja Nelonen Median Jenni Alexandrova.

Nyberg ja Alexandrova Journalistirockin juontajiksi

Lokakuussa järjestettävän Journalistirockin juontajapariksi tulee Yleisradion toimittaja, keskusteluohjelman isäntä **Arto Nyberg** ja Radio Suomipopin ja Radio Aallon tuottaja **Jenni Alexandrova**.

”Odotan iltaa mielenkiinnolla. Toimittajat ovat usein arvioimassa muiden tekemisiä, mutta nyt he pääsevät lavalle esittelemään omia musiikillisia taitojaan. Vaatii varmasti paljon rohkeutta astua parrasvaloihin muiden arvioitavaksi”, Alexandrova sanoo.

”Lähden mukaan riemumielellä. On aina riemastuttavaa, että ihmiset harrastavat työnsä ohella jotain muutakin luovaa kuin kir-

joittamista. Luova esiintyminen tekee aina hyvää ihmiselle – siis se, että ottaa askeleen siihen suuntaan, että voi munata itsensä täydellisesti”, Nyberg sanoo nauraen.

Molemmat ovat kokeneita juontaja-toimittajia ja innokkaita musiikki-ihmisiä. Nyberg laulaa tänä vuonna 10 vuotta täyttävässä toimittajabändissä Nyrok Dollsissa. Alexandrova on aiemmin toiminut muun muassa Nelosen kykyjenetsintäkilpailun *Voice of Finlandin* juontajana ja Radio Rockin aamuohjelman *Heikelä Korporaation* juontajana ja tuottajana.

Kilpailun tuomarina toimii

Fried Music -levy-yhtiön markkinoitavistaava, pitkään toimittajana työskennellyt **Katja Ståhl**. Kahden muun tuomarin nimet julkistetaan myöhemmin.

Osallistumisaika päättyy elokuun lopussa. Journalistirockin voi osallistua tekemällä yhtyeen livesoittoa kuvaavan videon. Kilpailun voittajille on luvassa muun muassa laitepalkintoja ja mahdollisuus musikkivideon tekemiseen.

Manu Marttinen

JOURNALISTIROCK 17.10. 2014
ILMOITTAUTUMISET 30.8 MENNESSÄ.
LISÄTIEDOT: [FACEBOOK.COM/JOURNALISTIROCK](https://www.facebook.com/journalistirock)

suoraan asiaan
KIRJOITTAJA OTTAA KANTAA.

Oikaisukäytännöille uskonpuhdistus

Milloin viimeksi näit toimituksen verkkosivuilla oikaisun?

Minä näen niitä yllättävän harvoin ainakin suhteessa niihin virheisiin, mitä näen netissä jatkuvasti. Sen sijaan näen jatkuvasti ”korjauksia”, ”täsmennyksiä”, ”tarkennuksia”, ”päivityksiä” ja muita tapoja ilmaista sama asia: Mokasimme, sori.

Sanomalehteen painettu virhe on ja pysyy. Lehti puhdistaa kasvonsa vain ilmoittamalla siitä seuraavassa numerossa otsikolla ”oikaisu”. Netissä virhe on mahdollista korjata minuutin sisällä sen julkaisusta. Toimittaja voi kertoa mokastaan millä sanoilla haluaa. Tai jättää kertomatta.

Näin teoriassa. Ikävä kyllä usein myös käytännössä. Tutkin graduani varten suomalaisia verkko-oikaisuja. Tiivistettynä voi sanoa: Parannettavaa on. Suomessa tehdään verkko-oikaisuja, joissa ei kerrota, mitä oikaistiin. Erillisiä oikaisujuttuja julkais-

taan, mikä on hyvä. Ikävämpää on, että ne unohdetaan linkittää virheisiin. Kerran julkaistuja virheellisiä juttuja ”siivotaan” sivuilta harvoin, mutta sitäkin tapahtuu edelleen.

Oikaisujen tekeminen on yksi niistä käytännöistä, jotka erottavat journalismin katteetomasta huhupuheesta. Tuodaanpa lause nykypäivään: ”Oikaisujen tekeminen on yksi niistä käytännöistä, joka erottaa journalismin *Starasta*, *Comosta* ja muista verkkosivuista, jotka eivät sitoudu *Journalistin ohjeisiin*.” Kuinka monelle nykylukijalle tämä ero on selvä?

Toimittajat ottavat vaarallisen riskin, mikäli he kuvittelevat yleisön pysyvän uskollisina pölyttyneille instituutioille, kun sähköämpääkin materiaalia on tarjolla. Juuri nyt yleisölle pitäisi tehdä selväksi, miksi koulutetun toimittajan toimittamaan tietoon

kannattaa luottaa ja miksi siitä kannattaa maksaa. Yksi tapa tehdä pesäeroa olisi julistaa, kuinka aito journalisti korjaa virheensä suoraselkäisesti. Oikaisukäytännöt pitäisi naulata toimituksen verkkosivuille kuin *Lutherin teesit* Wittenbergin kirkon oveen. Sen sijaan vaatimattomatkin maininnat oikaisukäytännöistä loistavat poissaoloaan.

Muun muassa *The Guardian* ja *The New York Times* ilmoittavat oikaisukäytäntönsä verkkosivuillaan selkeästi ja kokoavat tehdyt oikaisut omalle sivulleen. Suomessa näin tekee vain *Hufvuds-tadsbladet*. Suomalainen journalismi ottaa muutenkin aina mallia ulkomailta, miksemme myös oikaisun suhteen?

Eero Mäntymaa
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Linssin toisella puolen

Olen ollut kolmesti haastateltavana. 2000-luvun alussa työstäni oli juttu tässä lehdessä (*Journalisti* 20/2001). **Ina Ruokolaisen** tekstin luen yhä mielelläni ja näytän lapsilleni **Sakari Viikan** ottamat kuvat.

Kahdessa muussa (*Me Naiset* 23/1999 ja *Helsingin Sanomat* 17. tammikuu 2013), minua jututettiin lapsuuden auto-onnettomuuden seurauksista. Koska kasvojeni arvet eivät ole minulle ongelma ja ulkonäkökeskustelu on juuttunut mallikuviin, lupauhin haastateltavaksi.

Jutuista ensimmäinen tuntuu yhä hyvältä, jälkimmäinen ei.

Olin pohtinut kauneuskäsityksiä radiodokumentissani itsekin, mutta kaikkea ei edes ammattilainen tule ajatelleeksi, kun joutuu toiselle puolen linssiä.

Näiden kahden ulkonäköjutun välissä peli on muuttunut.

Vuonna 1999 **Ulla-Maija Svärd** otti kuvat ajan ja ajatuksen kanssa *Me Naisiin*. Tuloksenä oli hienoja mustavalkoisia henkilökuvia. Tunnistin itseni myös **Eija Aatelan** jutusta.

Vuonna 2013 **Satu Vasanto-la** teki haastattelun ajan kanssa. Kun tarkistin juttua pari päivää ennen julkaisua, sanoin toimittajalle, että juttu on hyvä, mutta otsikko on minulle vieras. Hän

lupasi, että toimituksessa mietitään sitä vielä.

Kun sain lehden ja näin taiton, kiusaannuin.

Kuvani päällä oli otsikko: ”Olisinpa kaunis”. En ollut sanonut enkä ajattele näin. Otsikko meni täysin sivuun siitä, mistä minä puhuin haastattelussa: onnettomuudesta, ulkonäön muutoksesta ja itsensä hyväksymisestä.

Laitoin palautetta toimitukseen. Vastaus oli, että otsikkoa oli mietitty pitkään juuri minun vuokseni, mutta että se kuvasi kahden muun haastateltavan tilannetta. Jutussa lausetta ei sanonut kukaan.

Henkilöjuttuun lupautuminen on luottamuksen osoitus lehtä kohtaan. Siinä ihminen antaa hetkeksi tarinansa ja julkisen kuvansa toisiin käsiin.

Juttuja syntyy niin kauan kuin löytyy ihmisiä, jotka haluavat avata yleisölle elämänsä. Jos toimittajalla on kiusaus laittaa haastateltavat palvelemaan tarinaa, jossa on enemmän tulkintaa kuin faktaa, kannattaa hypätä haastateltavan housuihin hetkeksi.

Esimerkiksi toimittajakoulutukseen voisi ympätä kurssin ”Jutun kohteena”, jos sitä ei vielä ole.

Parhaimmillaan kokemus haastateltavana olemisesta syventää toimittajan ammattitaitoa. Roolin vaihto, varsinkin jos joutuu puhumaan henkilökohtai-

sista asioista, pakottaa ymmärtämään haastateltavan asemaa.

Aune Waronen
VAPAA TOIMITTAJA

Kaupallisen median toiminta on järjetöntä

Kun kuuntelee mediatalojen johtajien näkemyksiä mediabisneksen tulevaisuudesta ja alan kehityssuunnista, tulee miettineeksi, että ymmärtävätkö nämä ihmiset yhtään, mitä he ovat tekemässä tai mitä he ovat jo tehneet.

Kaikki varmasti tietävät, että mediaa käytetään yhä enemmän digimuodossa ja mainoseurot vähenevät sanomalehdissä ja televisiossa. Tekniikka on muuttanut tapaa käyttää mediaa. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ihmiset haluaisivat lukea mediatalojen sivuilta päivästä toiseen sisältöjä, jotka eivät eroa millään tavoin muista välineistä. Erilaisesta otsikostako välineen lisäarvo muodostuu?

Kaupallisen median suurimmat toimijat (Sanoma, Alma Media, MTV ja TS) omistavat yhdessä Suomen Tietotoimiston, joka tekee tiedotteista, raporteista, oikeuden tuomioista ja eri tutkimuksista uutisia kaupallisen median käyttöön. Joukko ammattijournalisteja tekee valtavasti työtä myös omien juttu-

KORRUPTIO TAPPAA!

Ainakin Nepalissa. Tutkiva journalismi on tehokas lääke korruptiota vastaan. CIJ-Nepal kouluttaa Vikesin tuella nuoria journalisteja riippumattomaan, kriittiseen tutkivaan journalismiin. Jäljet näkyvät jo.

Navin Jha tutki Danushan pommirajähdyistä puolitoista vuotta ja sai kiinni vaikutusvaltaisen poliitikon sen taustalla.

Chandni Hamal paljasti Chitwanin kansallispuistoa vartioivien sotilaiden käyttävän hyväkseen paikallisia nuoria naisia.

Janu Pageni on tutkinut jutuissaan perheväkivaltaa ja raiskauksia kotiseudullaan Syangjassa.

Toya Bhattarain raportit paljastivat hengenvaarallisten hyönteismyrkkyjen salakuljetusringin Ilamissa.

Nämä ja kymmenet muut jutut ovat muuttamassa Nepalin journalismia parempaan. Suomalaisella tuella.

Tule mukaan kuukausilahjoittajaksi.

Kymppi kuussa Sinulta rahoittaa tärkeän tutkivan journalismin projektin Nepalissa. Laita verkkopankkiisi säännöllinen maksu.

Keräystili FI27 8000 1471350307 BIC(SWIFT) DABAFIHH
Keräyslupa 2020/2013/4499

jen läpiviemiseksi, jotta seuraavan päivän lehdissä olisi lukijoille mielenkiintoista luettavaa. Ja mitä enemmän on mielenkiintoa, sitä enemmän on potentiaalisia mainostajia.

Mutta mitä tekevät kaupallisen median verkkolehdet? Ne laittavat ammattijournalistien työn ilmaiseksi iltpäivälehtien ja maakuntalehtien verkkosivuille, jolloin uutisarvo seuraavan päivän lehdissä on nolla.

Mediatatolot taitavatkin olla ainoita yhtiöitä, jotka antavat tuotteensa ilmaiseksi kuluttajalle. Tai ei ilmaiseksi, pitäähän niille toimittajille, jotka ilmaisjutut tekevät, maksaa jonkinlaista palkkaakin. Ei ihme, että mediatalojen "ansaintalogiikka" on hivenen mystinen.

Ja kun ei omasta toiminnasta löydetä virheitä, niin syytetään Yleisradiota. Sehän tekee perusuutiset veronmaksajien piikkiin. Voi kyynele.

Mikä siis estää kaupallista mediaa siteeraamasta Ylen juttuja journalistisen tavan mukaisesti antaen samalla työrauhan oman välineen ammattijournalisteille, jotka tuottavat välineelle lisäarvoa ja mielenkiintoisia sisältöjä? Tällöin lukija ja mainostajakin voisivat olla kiinnostuneita myytävästä mediatuotteesta.

Nyt *Hesarin*, iltpäivälehtien, Maikkarin ja eri talousmedioiden sisällöt ovat samaa tiedotemössöä, eikä mikään erotu toisistaan. Kaiken tämän sekoilun ohessa tapetaan myös journalistien ammattikunta.

Journalistin perusoppi on se, ettei lukijaa pidä milloinkaan aliarvioida. Tämä ohjenuora pitäisi olla myös kristallinkirkas mediapomoille, jos he euroja aikovat alalta tulevaisuudessakin saada.

Mikko Niemelä
TOIMITTAJA

JOURNALISTI

Ilmestymisaikataulu 2014

aineisto | ilmestyy

	aineisto	ilmestyy
10	27.8.	4.9.
11	17.9	25.9
12	8.10.	16.10.
13	29.10.	6.11.
14	19.11.	27.11.
15	10.12.	18.12.

Ilmoitusmyynti:

ilmoitukset.journalisti@journalistiliitto.fi

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin ja hinnat löydät osoitteesta

www.journalisti.fi > ilmoittajille

LÄÄKÄRILEHTI

Lääkärilehti on Suomen Lääkäriliiton julkaisema suomalaisten lääkärin johtava ammattilehti, joka ilmestyy 41 kertaa vuodessa. Lääkärilehden viikoittainen vajaan 30 000 kappaleen painos tavoittaa lähes kaikki suomalaiset lääkärit sekä edustavan joukon terveydenhoidon muita vaikuttajia. Painettua lehteä täydentävät verkkosivusto, sähköiset uutiskirjeet sekä suurelle yleisölle avoin verkkojulkaisu Potilaan Lääkärilehti. Laadukas digilehti kuuluu kehityskohteisiimme.

Haemme vajaan 20 ammattilaisen joukkoomme toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen

TOIMITTAJAA

työskentelemään pääasiassa ajankohtaistoitumuksessamme, joka tuottaa uutispäällikön johdolla monipuolista aineistoa sekä painettuun Lääkärilehteen että sähköisiin kanaviimme. Tarvitsemme osaajan, jolla on kokemusta, journalistista kunnianhimoa ja yhteistyökykyä.

Arvostamme monipuolisuutta, viehtymystä luonnontieteisiin, kielitaitoa ja selkeää näkemystä lukijoita palvelevasta työstä.

Lääkärilehden on oltava tinkimättömän luotettava, joten yksityiskohdille uskollinen tarkkuus ja lähdekritiikin taito ovat toimituksessa ehdottomia vaatimuksia.

Tiiviit hakemukset palkkatoivomuksineen viimeistään **8.9.2014** aikana joko kirjeitse osoitteella Lääkärilehti, toimituspäällikkö Heli Mikkola, PL 49, 00501 Helsinki tai sähköpostitse osoitteella heli.mikkola@laakarilehti.fi.

ETSITUTKIJAA JUTTUUSI

www.etsixpertti.fi

PALVELUN TARJOAVAT YLIOPISTOT, TUTKIMUSLAITOKSET JA

SUOMEN AKATEMIA

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs., 00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån., 00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki / Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi (jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi / www.journalistforbundet.fi

PUHELINPÄIVYSTYS / TELEFONJOUR

Laki- ja työehtoneuvonta 044 755 5000
(klo 13.00–16.00)
Jäsenmaksut 040 752 5372, 050 366 3501
(klo 9.00–11.30)
Muut jäsenasiat 050 369 4737 (klo 9.00–11.30)
JET-työttömyyskassa (09) 6120 2855
(ma–to klo 9.00–11.00)

TELEFONJOUR

Kollektivavtalsrådgivning 044 755 5000
(kl. 13.00–16.00)
Medlemsavgifter 040 752 5372, 050 366 3501
(kl. 9.00–11.30)
Övriga medlemsärenden 050 369 4737
(kl. 9.00–11.30)
A-kassa (09) 6120 2855 (ma–to klo 9.00–11.00)

JÄRJESTÖJOHTO / ORGANISATIONSLEDNING

Puheenjohtaja **Arto Nieminen** 0400 981 957
Edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** 050 534 2485
Talous- ja hallintojohtaja **Helena Visti** 050 568 5440
Sihteeri **Anne Salonen** 040 529 0449

TYÖEHTOYKSIKKÖ/INTRESSEBEVAKNINGSENHET

Valtteri Aaltonen, työehtoasiamies 050 525 8252
Erkki Kupari, työehtoasiamies 050 536 4318
Sanna Nikula, äitiysvapaalla/ på moderskapsledighet
Tytti Oras, työehtoasiamies 050 567 3418
Jussi Salokangas, työehtoasiamies 050 377 6211
Terhi Tarvainen, työehtoasiamies 050 562 4137
Päivi Isoniemi, sihteeri 040 594 8000
► *koulutusjärjestelyt/ utbildningsarrangemang*

JÄRJESTÖYKSIKKÖ / ORGANISATIONSENHET

Marja Palmunen, järjestöasiamies 050 359 3829
Nina Porra, koulutusasiamies 050 307 1764
Juha Rekola, asiamies 040 512 0036
Jaakko Kilpeläinen, tiedottaja

TOIMISTO / KONTOR

Tuire Leppänen 050 369 4737 (klo 9.00–11.30)
► *jäsenyys, pressikortti*
Arja Katila 050 366 3501 (klo 9.00–11.30)
► *jäsenmaksut, yhdistykset, osasto ja muut jäsenasiat*
Tea Sahlberg 040 752 5372 (klo 9.00–11.30)
► *jäsenmaksut*
Annamari Schildt, taloussihteeri 044 500 0013
(ma–to)
Mari Metsikkö, toimistovirkailija (09) 6122 330

taka-ikkuna

KIRJOITTAJAIN VUOROTTELEVAT JOURNALISTIN TOIMITTAJAT.

Objektiivinen toimittaja

Yle uutisoi taannoin Österbottens Tidning-lehden menettäneen tilaajia seurauksena kommentista, jonka lehden toimittaja kirjoitti omalle Facebook-sivulleen.

Tapaukseen liittyen Svenska.yle.fi:n ohjelmapäällikkö **Johanna Törn-Mangs** muistutti, että yleisö ei ehkä näe journalisteja yksityishenkilöinä. Erityisen arkaluonteista hänestä on, jos poliitikan toimittaja ottaa kantaa poliittisiin kysymyksiin. Silloin journalistia ei ehkä käsitellä objektiiviseksi ja uskottavaksi.

Ajatus totuuteen pyrkimisestä on journalismin keskeisiä ihanteita, mutta käytännössä sen toteutumiseen vaikuttaa muukin kuin se, peittääkö toimittaja mielipiteensä ja tunteensa.

Toimittajaa ei muuta robotiksi se, että hän ei ilmaise mielipiteitään. Viileinkin journalisti on osa mediaa, jolla on paitsi tiedonvälityksellisiä myös liiketoiminnallisia tavoitteita. Siksi lukijoiden eli asiakkaiden älähtäminen kirvoittaa pahoitteluja.

Harvasta asiasta on olemassa lopullista totuutta, jonka voisi vain ryhdykkäästi kertoa. Kukin väline leikkaa todellisuudesta siivuja sen mukaan, minkä arvelee yleisöään kiinnostavan ja mihin resurssit riittävät.

Lähteillä ja haastateltavilla on omat intressinsä, ja se, kuka ja mikä tietolähdeksi saadaan, värittää lopputulosta. Joitakin tietoja ei saa lainkaan ilman hyviä henkilökohtaisia suhteita, ja joskus hyvää, suhteellisuudentajuista journalismia syntyy vain persoonan läpi suodatettuna.

Yleisölle tämän tiedostaminen on medialukutaitoa. Toimittajalle se on ammattitaidon osa, joka auttaa työskentelemään maassa norsunluutornin sijasta.

Nina Erho

Huhuu, kuka puhuu?

Monet yritysten edustajat eivät mielellään juttele suoraan toimittajalle, vaan asioivat esimerkiksi sähköpostitse. Tällä halutaan estää mahdolliset yritykselle haitalliset lipsautukset, jotka eivät edusta yhtiön virallista viestintälinjausta.

Omintakeisista mediasuhteistaan tunnettu saksalainen kaupapaketju Lidl vei virallisen linjan turvaamistoimet aivan uudelle tasolle. Yhtiön avatessa uutta myymälää Lappeenrantaan, se laati asiasta perusteellisen tiedotteen. Kun *Etelä-Saimaan* toimittaja kysyi tiedotteen pohjalta Lidlin myyntijohtajan kommentteja, hän saikin ne sovitusti – sähköpostilla tietenkin.

Oudoksi homma meni kun ilmeni, että sähköpostihaastattelussa myyntijohtajan kirjoittamista vastauksista osa päätyi Lidlin uudessa tiedotteessa firman toimitusjohtajan sitaateiksi. Tiedossa ei ole, kuka vastaukset alun perin kirjoitti.

Vähän epäilyttävä tapa, mutta säästäähän se aikaa ja vaijaa, kun samat vastaukset lähetetään riippumatta siitä, kuka kysyy – tai mitä kysyy.

Ehkäpä Lidlistä voisivat muutkin viestintäpävarmat ottaa mallia. Mitäpä sitä turhia löpöttelemään toimittajalle

Oleelliset taustatiedot. ET Terveys kirjoittaa kesäkuun numerosa-
saan vakavasta aiheesta: sydänoireista. Juttu kertoo muun muas-
sa, mistä vakavan sydänvaivan tunnistaa ja miten vaivoja voi hoi-
taa. Onneksi jutun tietoboksista löytyvät myös pukeutumisvinkit
ja vaatteiden hintatiedot. – Manu Marttinen

omia koukeroisia ajatuksiaan, kun maailma on täynnä valmiita käyttökelpoisia lauseita.

Manu Marttinen

Harvinaista herkkua

Työ media-alalla on inspiroivaa, mutta se, joka mieltä arvosteuimmat ammatit -listojen kärkeen tai toivoo paljon lämminkistä palautetta sidosryhmiltä, löytää todennäköisesti paremman paikan jostain muualta.

Vaan osuu se aurinko joskus risukasaankin. *Helsingin Sanomissa* 26. heinäkuuta julkaistu mielipidekirjoitus kritisoi Neste Oil -rallitapahtuman järjestämistä Helsingin Hieta-
lahdessa mutta osoitti alamme toimijoille kauniit, suorastaan faktaluonteiset keuhut:

”Rallitapahtuma pidetään paikalla, jossa sivistysporvareiden perinne, jota Otava ja Reenpään kulttuurisuku edustavat, on muistuttamassa toisenlaisista arvoista. Niihin kuuluu tilan, ihmisten ja maiseman kunnioittaminen.”

Nina Erho

Takaisin vaihdantalouteen!

MTV sai somehaukut, kun se etsi ”tähtitoimittajaa” Flow-festareille älypuhelimien ja lipujen hinnalla. Kisa oli Social News Powered by MTV Uutiset -palvelun masinoima. Siinä mukana ovat MTV ja Microsoft, Flow’n pääyhteistyökumppani.

Unohdetaan hetkeksi, että työvälineet ja sisäänpääsy eivät ole palkkaa. Silloin palkkion arvo on kolmen päivän lipusta 159 euroa ja älypuhelimesta noin 550 euroa, yhteensä 709 euroa. Summalla 57 euroa työtunnistaan laskuttavalta freel-tä voisi ostaa noin 4 tuntia töitä per festaripäivä – hyvinkin siis yhden haastattelun taustatöineen.

Miksi sitten pilata maine-rehellisen maksun sijaan? Palkkio oli tietysti jotain, mikä haluttiin pois toimiston nurkista. Siitäpä vinkkiä myös muille medioille! Keskimääräisen 425 euron freetyöpäivän voisi lunastaa 14 **Ilkka Malmbergin** *Hehtari*-kirjalla, 17 *Metsolat*-dvd-paketilla tai 2,5 vuoden jäsenyydellä Alman E-kontakti.fi-deittipalvelussa. Emme me toimittajat itse niitä rahojja osaisi kuitenkaan yhtä fiksusti käyttää.

Marja Honkonen

Toimitusvaikeuksia

KASPER STRÖMMAN

